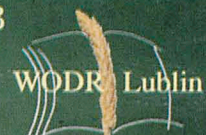

DRolnicze Doradztwo

nr 7 -8 (177) lipiec - sierpień 2003

Biuletyn WODR w Lublinie Oddział w Grabanowie

Miejska Biblioteka Publiczna Oddział w Grabanowie

w Białej Podlaskiej

ISSN 1238 8494 cena 1,50 zł

WIEDZY O REGIONIE

ul. Warszawska 12a

21-500 Biała Podlaska

tel. (083) 343-61-11

Czas wakacji dla mieszkańców miast jest porą urlopu i wypoczynku, dla rolników natomiast jest to czas intensywnych prac przy zbiorze plonów. Mam jednak na-

dzieje, że mimo tych zwiększonych zajęć, znajdziecie Państwo chwilę wolnego czasu na lekturę naszego wakacyjnego numeru "Doradztwa Rolniczego".

Prezentowane w nim artykuły, poruszają bogaty zakres zagadnień związanych z problematyką rolniczą, rozwojem obszarów wiejskich, przedsiębiorczością i gospodarstwem domowym.

Osobiście polecam artykuł dotyczący interwencyjnego skupu zbóż w Unii Europejskiej, przybliżający zagadnienia, z którymi zetkniemy się w bliskiej przyszłości. Natomiast sadowników zainteresować może artykuł o wymaganiach jakościowych na rynku owoców w Unii Europejskiej.

Mamy już za sobą sezon truskawkowy i w trosce o przyszłoroczne zbiory możecie Państwo prześledzić z uwagą artykuł J. Wardak "Pielęgnacja plantacji truskawek po zbiorach."

Producenci ziarna kukurydzy z

uwagą mogą prześledzić wskazówki dotyczące przechowywania kukurydzy i poczynić wstępne przygotowania do jej zbiorów.

Problemy żywieniowe krów mlecznych sygnalizuje J. Kępa w artykule "Żywienie a jakość mleka", natomiast o żywieniu trzody chlewnej informuje Cz. Mirczewska. W numerze nie zabraknie też opisów przykładowych gospodarstw, które podwyższają standardy gospodarowania.

W numerze znajduje się również informacja o programie pilotażowym IACS. Wieś Sitnik w powiecie białskim została wybrana jako jedna z dwóch miejscowości w województwie lubelskim realizujących pilotażowy program, przygotowujący rolników do wypełniania wniosków o dopłaty bezpośrednie. Informację o przebiegu spotkania przekazuje A. Sęczyk.

Czas wakacji jest też gorącym okresem dla rolników świadczących usługi agroturystyczne. Nowoczesny marketing tych usług stawia na pierwszym planie klienta - potencjalnego nabywcę, jego potrzeby i wymagania. Więcej na ten temat można przeczytać w artykule "Marketing usług agrotury-

stycznych".

Natomiast Panie znajdą porady z zakresu gospodarstwa domowego i przydomowego w artykułach: T. Wypych o zabiegach pielęgnacyjnych w ogrodzie ozdobnym i E. Oczkowskiej z propozycjami potraw warzywnych do wykorzystania w jadłospisie rodziny.

Kolejny numer naszego pisma ukaze się dopiero w miesiącu wrześniu. Dlatego już dzisiaj przekazuję Państwu informację, że w dniu 14 września będę miał przyjemność gościć wszystkich zainteresowanych mieszkańców obszarów wiejskich na corocznej imprezie "Dzień Otwartych Drzwi". Szczegółowy program podany zostanie w terminie późniejszym.

Serdecznie zapraszam wszystkich naszych czytelników do siedziby Oddziału w Grabanowie i udziału w naszej rolniczej imprezie.

Arkadiusz Szymoniuk

*Zastępca Dyrektora
ds. Oddziału w Grabanowie*

W numerze

Interwencyjny skup zbóż w UE.....	3
Pielęgnowanie plantacji truskawek po zbiorach	4
Wymagania jakościowe dla jabłek i gruszek w UE	5
Dosuszanie ziarna kukurydzy	8
Żywienie a jakość mleka	9
Przedstawiam gospodarstwo	11
Ziarno zbóż w żywieniu trzody chlewnej.....	12
Ach te .. muchy	13
Wzorcowe gospodarstwo rolne	14
Parwowirusowe zakażenie świń	14
Zatrucia pszczoł nadal groźne	15
Marketing usług agroturystycznych	18
Porady w ogrodzie	19
Festyn w Bordziłówce	21
Potrawy z warzyw	22
Rolnicy z Sitnika wypełniają wnioski o dopłaty	23
Sukces klubu 4 H	24

Wydawca:

Wojewódzki Ośrodek
Doradztwa Rolniczego
w Lublinie
Oddział w Grabanowie

Dyrektor WODR

w Lublinie
z/s w Końskowoli
mgr inż. Andrzej Ryl
z-ca Dyrektora
d/s Oddziału w Grabanowie
inż. Arkadiusz Szymoniuk

Adres Redakcji:

WODR Oddział Grabanów
21-500 Biała Podlaska
tel.: (0 83) 343 37 92
fax: (0 83) 343 81 98
e-mail: gazeta@cyber.pl

Redaktor Naczelny:

Marek Lewandowski
Druk: Ireneusz Wagner
Nakład 1100 egz.

Produkcja roślinna

Kazimiera
Kuresza

Jednym ze środków cenowego wspierania dochodów producentów zbóż w UE jest interwencyjny skup zbóż. Ceny interwencyjne są podstawą wsparcia rynku zbóż i stanowią najważniejsze narzędzie gwarantujące producentom utrzymanie cen zbóż na odpowiednim poziomie. Kiedy na rynku pojawia się nadmiar zbóż wyprodukowanych przez producentów UE powstaje obowiązek zapobieżenia spadkowi cen poniżej ustalonego poziomu. Odbywa się to poprzez cenę interwencyjną.

Interwencyjny skup zbóż w UE

Cena interwencyjna w UE spełnia inną rolę na rynku niż w Polsce. Jest ona znacznie niższa od ceny rynkowej, dlatego sprzedaż w ramach zakupów interwencyjnych jest "ostatnią szansą" dla producentów zbóż. W krajach Unii interwencyjny skup zbóż jest traktowany jako awaryjny kanał zbytu dla tych farmerów i hurtowników, którzy nie byli w stanie uzyskać na wolnym rynku ceny wyższej od ceny interwencyjnej. Dlatego też tylko w warunkach niskich i spadających cen rynkowych skup interwencyjny cieszy się wśród nich dużym powodzeniem, natomiast w latach dobrej koniunktury zainteresowanie sprzedażą ziarna agencjom interwencyjnym jest niewielkie. Władze UE są zobowiązane do zakupu każdej ilości oferowanych im zbóż pod warunkiem jednak, że odpowiadają one minimalnym wymogom jakościowym i ilościowym. Klientami unijnego skupu interwencyjnego nie są z reguły producenci ziarna czyli rolnicy ale firmy, które odbierają ziarno od rolników. Są to spółdzielnie rolnicze albo prywatne firmy handlowe, które nie znalazły nabywcy na ziarno na wolnym rynku a z określonych przyczyn muszą je sprzedać w danym momencie np. konieczność uzyskania środków finansowych na określone cele.

W UE przedmiotem skupu interwencyjnego są następujące gatunki zbóż: pszenica zwyczajna, pszenica durum, żyto, jęczmień, kukurydza i sorgo. W Polsce z uwagi na warunki klimatyczne nie są uprawiane pszenica durum i sorgo, pozostałe zboża będą podlegały skupowi interwencyjnemu według reguł interwencjonizmu unijnego. Skup interwencyjny prowadzony jest w okresie od 1 sierpnia do 30 kwietnia w takich krajach jak: Włochy, Grecja, Hiszpania i Portugalia, a od 1 grudnia do 30 czerwca roku następnego - w Szwecji. Natomiast w państwach członkowskich UE leżących w tej samej strefie klimatycznej jak Polska, odbywa się w okresie od 1 listopada do 31 maja roku następnego. Oferty sprzedaży zbóż do skupu interwencyjnego składane są w biurach narodowych agencji interwencyjnych. Minimalna partia ziarna, której dotyczy oferta w przypadku pszenicy durum nie może być mniejsza niż 10 ton, a w przypadku pozostałych zbóż 80 ton, z tym, że poszczególne kraje członkowskie mogą ustalić wyższe limity (np. w Niemczech obowiązuje limit 100 ton, a w Wielkiej Brytanii 500 ton dla pszenicy i 100 ton dla innych gatunków zbóż).

Sprzedaż ziarna "na interwencję" prowadzona jest zgodnie z określonymi procedurami. W każdym kraju członkowskim UE istnieje agenda rządowa pełniąca funkcję agencji interwencyjnej, która określa procedury postępowania w danym kraju. Ogólne przepisy unijne pozostawiają krajom członkowskim prawo do wybrania własnego, najodpowiedniejszego do warunków lokalnych (tradycja handlu ziarnem, wielkość kraju, zróżnicowanie upraw, itp.) rozwiązania niektórych zagadnień skupu interwencyjnego. Na terenie każdego państwa członkowskiego wyznaczone są specjalne centra interwencyjne, odpowiednio zlokalizowane dla podaży danego rodzaju zboża. Ich liczba w poszczególnych krajach członkowskich jest różna i istnieje możliwość zmiany ich liczby (likwidacja lub utworzenie nowego) w zależności od zmieniających się warunków. Centra interwencyjne odpowiedzialne są za organizację skupu interwencyjnego, nadzór nad ziarnem będącym w stanie zapasów interwencyjnych oraz za sprzedaż ziarna na polecenie Komisji Zbożowej z Brukseli. Centra interwencyjne prowadzą nadzór nad magazynami interwencyjnymi. Nie są one z reguły własnością państwową (wyjątek: Wielka Brytania), a są jedynie wynajmowane na cele interwencyjne. Magazyn musi spełniać określone wymagania techniczne (możliwość suszenia i wietrzenia ziarna, właściwą zdolność przyjęcia i wydania ziarna oraz odpowiednie położenie). Do centrum interwencyjnego składane są oferty sprzedaży i one prowadzą całościowy nadzór nad transakcją. Agencja interwencyjna dokonuje wszelkich rozliczeń z oferentem w ramach transakcji sprzedaży zboża na interwencję. Pierwszym etapem dokonania sprzedaży ziarna jest złożenie oferty do najbliższego centrum interwencyjnego. Oferent musi być właścicielem partii ziarna, która spełnia wymagania ilościowe i jakościowe. Po złożeniu pisemnej oferty, zawierającej również

Ciąg dalszy na s. 4

Produkcja roślinna

➔ oświadczenie sprzedającego, że partia ziarna spełnia ww. wymagania ilościowe i jakościowe, może nastąpić sprawdzenie tej oferty tj. inspekcja magazynu, w którym jest składowane ziarno oferowane do interwencji. Nie można oferować do interwencji partii ziarna, która fizycznie jeszcze nie istnieje i nie jest składowana w konkretnym magazynie. Po akceptacji oferty zostaje wyznaczony termin i miejsce dostawy tj. wskazany magazyn, do którego oferent na własny koszt dostarcza ziarno według określonego harmonogramu czasowego. Przed przyjęciem do magazynu musi nastąpić ustalenie ilości i jakości ziarna. W przypadku zbóż takich jak: żyto, pszenica zwyczajna, pszenica durum i sorgo, ocena jakości ziarna wykonywana jest dwustopniowo tj. w magazynie przyjmującym ziarno i w laboratorium specjalistycznym. W przypadku jęczmienia i kukurydzy całościowa ocena jakości dokonywana jest w magazynie przyjmującym ziarno. Pozytywna ocena oznacza przyjęcie dostawy do magazynu i zabezpieczenie próbki średniej do sporządzenia - po zakończeniu wszystkich dostaw częściowych - próbki reprezentatywnej dla całej partii ziarna, która przekazywana jest do oceny do laboratorium specjalistycznego. Pozytywny wynik oceny cech technologicznych umożliwia końcową akceptację partii ziarna i rozliczenie z oferentem z uwzględnieniem ilości i jakości dostarczanego ziarna. Jeżeli ocena wykonana w laboratorium specjalistycznym wykaże, że ziarno nie spełnia minimalnych wymagań jakościowych oferent musi je odebrać z magazynu interwencyjnego i ponieść wszelkie związane z tym koszty, m.in. koszt odbioru ziarna oraz jego przechowywania w magazynie interwencyjnym. Całościowa procedura przejęcia oferowanej partii ziarna może trwać nawet kilka tygodni (w zależności od wielkości partii ziarna i harmonogramu dostaw częściowych) a zapłata za skupione ziarno następuje między 30 a 35 dniem po formalnym przejęciu partii ziarna przez agencję interwencyjną. Zakupione w ramach interwencji zboże jest własnością UE a decyzje o jego sprzedaży zapadają w Brukseli. Zboże to może zostać sprzedane zarówno na rynek wewnętrzny Wspólnoty, jak i na eksport. Sprzedaż odbywa się w drodze przeprowadzenia przetargu. ■

Pielęgnacja plantacji truskawek po zbiorach

Minął sezon zbioru truskawek. Nadszedł czas zabiegów i pielęgnacji plantacji, aby uzyskać wysoki plon w przyszłym roku. Należy pamiętać, że teraz truskawka formuje pąki na przyszły rok.

Plantację truskawek powinno użytkować się przez okres 3 lat. Niestety często spotyka się starsze plantacje, gdzie wzrost i plonowanie roślin jest osłabione, a owoce ulegają drobnieniu. Ubiegłoroczna mroźna zima spowodowała większe przemarznięcia 4 letnich plantacji niż młodszych nasadzeń.

W pierwszej połowie sierpnia należy plantację zasilić nawożeniem azotowym w dawce 30-50 kg/ha. Azot zastosowany w tym terminie wpłynie dodatnio na tworzenie pąków na przyszły rok bez większego niekorzystnego pobudzenia wzrostu roślin.

Na glebach lżejszych mogą wystąpić niedobory potasu. Objawia się to czerwono-brunatnymi przebarwieniami brzegów liści przechodzącymi ku środkowi blaszki liściowej, aż do zbrunatnienia całej blaszki liściowej, z wyjątkiem małej części w kształcie trójkąta u nasady ogonka liściowego, która pozostaje zielona. Niedobory potasu uzupełniamy dawką do 50 kg/ha. Wzbogacając glebę w potas stosujemy siarczany potasu.

Po zbiorach niezbędne jest usuwanie rozłogów wraz z wyrastającymi na nich młodymi roślinami. Najintensywniej

rosną one w czerwcu i lipcu. Konkuruja z roślinami maciecznymi i pogarszają warunki fitosanitarne. Pierwsze niszczenie rozłogów należy wykonać bezpośrednio po zbiorach owoców, a drugie na początku września. Rozłogi można niszczyć mechanicznie i chemicznie.

Również celowa staje się ochrona plantacji przed chorobami grzybowymi i szkodnikami. Plantacje szczególnie towarowe powinno się opryskać jednym ze środków zwalczających szarą pleśń i białą plamistość liści np. Pomarshol forte 80 WG, używając opryskiwacza z belką fragaria. Celem ograniczenia chrząszczy szczególnie opuchlaków powinno się opryskać rośliny wraz z glebą pod nimi preparatem o działaniu kontaktowym i wgłębnym np. Dursban 480 EC, Talstar 100EC, Decis 2,5EC.

Przy racjonalnym prowadzeniu plantacji truskawek i prawidłowej ochronie chemicznej przed zbiorami zabiegu koszenia liści nie powinno się stosować. Plantacje opalone przez choroby i szkodniki można kosić, ale nie później jak 2 tygodnie po zbiorach. Opóźnienie terminu zabiegu utrudnia dobre przygotowanie roślin do przetrwania zimy.

Plantacje przez cały okres wegetacji powinny być wolne od chwastów. Chwasty konkurują z roślinami truskawek o wodę światło i składniki pokarmowe. Wybór herbicydu i jego dawki zależy od wieku plantacji i stanu jej zachwaszczenia. Na plantacjach nowo założonych i jednorocznych można zastosować preparaty np. Goltix 70 WP, Be-

tanal Progress. Na plantacjach starszych po odcięciu odrostów, coraz częściej stosuje się środki totalne np. Avans, Glyfos 360 SL opryskując międzyrzędzia. Należy pamiętać że opryskiwacz musi mieć osłony zapobiegające padaniu cieczy na rośliny rosnące w rzędach. ■

opracowała:
Jadwiga Wardak
PZDR Łuków

na podstawie biuletynu
Agencji Rynku Rolnego

Stanisław Myć
ODR Grabanów

W 2001 roku Rozporządzeniem Komisji (WE) nr 1619/2001 określono całościowe wymagania dla tych dwóch gatunków owoców, uwzględniając wszystkie dotychczasowe zmiany. Usystematyzowane wymogi odnoszą się do produktów dostarczonych konsumentom w stanie świeżym, czyli nie obejmują jabłek i gruszek przeznaczonych do przetworstwa. Podane w tym rozporządzeniu wymagania jakościowe są w przeważającej mierze wspólnymi wymaganiami dla jabłek i gruszek. Ich rozróżnienie występuje jedynie w przypadku cech charakterystycznych tylko dla danego gatunku. Generalnie norma unijna zawiera postanowienia dotyczące jakości, sortowania według wielkości, dopuszczalnych tolerancji, pakowania, prezentacji oraz znakowania. Wszystkie szczegółowe zapisy odnoszą się do produktów po ich przygotowaniu i zapakowaniu.

Postanowienia dotyczące jakości

Jabłka i gruszki dopuszczone do obrotu muszą spełniać przede wszystkim wymagania minimalne. Od 1998 r. norma unijna nie dopuszcza do obrotu klasy III. Zgodnie z wymaganiami minimalnymi jabłka i gruszki powinny być:

- ☞ całe,
- ☞ zdrowe; nie dopuszcza się owoców z objawami zepsucia lub z takimi zmianami, które czynią je niezdatnymi do spożycia,
- ☞ czyste, wolne od jakichkolwiek widocznych zanieczyszczeń obcych,
- ☞ wolne od szkodników,

Unijne standardy jakości dotyczące jabłek i gruszek oraz innych owoców obowiązują na wszystkich etapach obrotu, włącznie z transportem. Wymagania jakościowe dotyczące jabłek i gruszek uległy zmianom, wymuszonym warunkami gospodarowania oraz postępem biologicznym i technologicznym.

Wymagania jakościowe dla jabłek i gruszek w Unii Europejskiej

☞ bez uszkodzeń spowodowanych przez szkodniki,

☞ wolne od nadmiernego zawilgocenia powierzchniowego,

☞ bez obcych zapachów i smaków,

Ponadto stopień rozwoju owoców powinien być taki, aby mogły:

☞ nadal dojrzewać, osiągając stopień dojrzałości zgodny z cechami charakterystycznymi,

☞ danej odmiany (chodzi o osiągnięcie dojrzałości konsumpcyjnej w momencie sprzedaży ostatecznemu konsumentowi),

☞ wytrzymać transport i wszelkie manipulacje,

☞ dotrzeć do miejsca przeznaczenia zachowując zadawalającą jakość.

Klasa Ekstra

Jabłka i gruszki w tej klasie powinny być najwyższej jakości czyli:

☞ mieć kształt, wielkość i barwę charakterystyczne dla danej odmiany,

☞ posiadać nieuszkodzoną szypułkę,

☞ miąższ owoców powinien być całkowicie zdrowy, powinny być wolne od wszelkich wad (z wyjątkiem bardzo niewielkich wad powierzchniowych, jednak pod warunkiem, że nie wpływają one ujemnie na

wygląd owoców, zachowanie jakości oraz prezentację w opakowaniu),

☞ gruszki ponadto nie mogą posiadać komórek kamiennych.

Klasa I

Jabłka i gruszki w tej klasie powinny być dobrej jakości i charakteryzować się:

☞ kształtem, wielkością i barwą charakterystyczną dla odmiany,

☞ całkowicie zdrowym miąższem,

☞ gruszki nie mogą mieć komórek kamiennych.

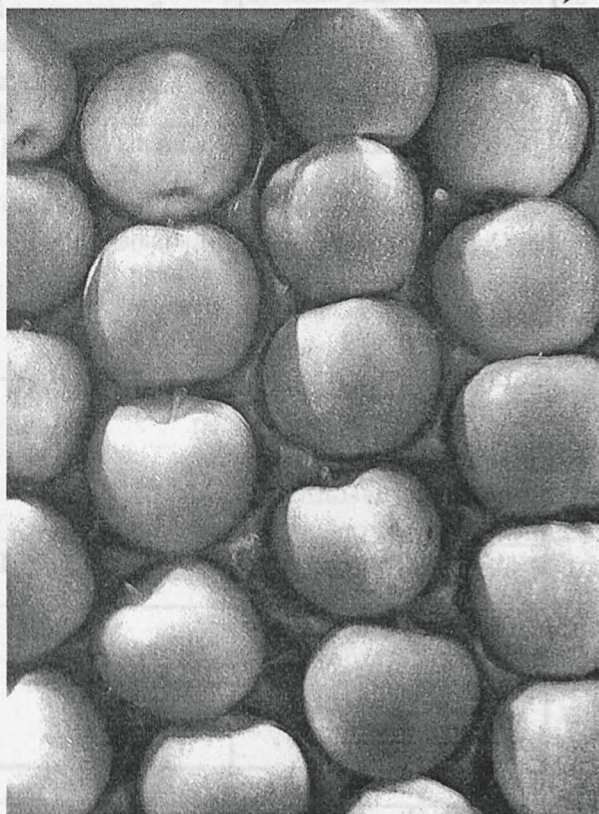
W tej klasie dopuszcza się

☞ niewielkie wady kształtu,

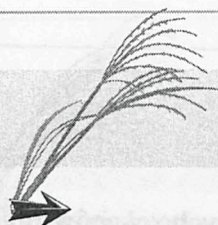
☞ niewielkie wady rozwoju,

☞ niewielkie wady barwy,

➔ Ciąg dalszy na s. 6 ➔

Produkcja roślinna

- ☞ niewielkie wady skórki, które nie mogą przekraczać: 2 cm długości dla wad o podłużnym kształcie, 1 cm² pow. całkowitej dla pozostałych wad, z wyjątkiem śladów parcha, których łączna pow. nie może przekraczać 0,25 cm², lekkie odgniecenia których pow. nie przekracza 1 cm² i nie mają zmiennej barwy,
- ☞ brak szypułki dla jabłek pod warunkiem, że miejsce oderwania jest czyste, a skórka nie jest uszkodzona,
- ☞ lekkie uszkodzenie szypułki u gruszek (ale muszą ją posiadać).

Klasa II

Do tej klasy zalicza się jabłka i gruszki, które nie mogą być zakwalifikowane do wyższych klas, ale spełniają określone normy wymagania minimalne. Ponadto miąższ owoców nie powinien mieć większych wad.

W tej klasie dopuszcza się:

- ☞ wady kształtu,
- ☞ wady rozwoju,
- ☞ wady barwy,
- ☞ wady skórki, które nie mogą przekraczać: 4 cm długości w przypadku wad o podłużnym kształcie, 2,5 cm² w przypadku pozostałych wad, wliczając lekko odbarwione odgniecenia, z wyjątkiem śladów parcha, których łączna powierzchnia nie może przekraczać 1 cm².

Owoce muszą jednak zachować swoje cechy charakterystyczne dla jakości, jej utrzymania oraz prezentacji w opakowaniu. Norma unijna bardzo precyzyjnie określa dla każdej klasy jakości stopień wybarwienia jabłek. W związku z dużym zróżnicowaniem odmianowym barwy skórki jabłka podzielono na cztery grupy (A,B,C,D). Dla każdej z tych grup norma określa minimalny procent owocu, jaki w danej klasie musi być pokryty rumieńcem.

Również dla każdej klasy jakości określone jest dopuszczalne ordzawienie jabłek.

Kryteria wybarwienia jabłek

Grupa A: odmiany o zabarwieniu czerwonym

klasa Ekstra

- co najmniej 3/4 pow. owocu musi mieć barwę czerwoną,

klasa I

- co najmniej 1/2 pow. owocu musi mieć barwę czerwoną,

klasa II

- co najmniej 1/4 pow. owocu musi mieć barwę czerwoną.

Grupa B: odmiany o zróżnicowanej intensywności czerwonego zabarwienia

klasa Ekstra

- co najmniej 1/2 pow. owocu musi mieć barwę czerwoną,

klasa I

- co najmniej 1/3 pow. owocu musi mieć barwę czerwoną,

TABELA 1. Kryteria ordzawienia jabłek

Wyszczególnienie	Klasa Ekstra	Klasa I	Klasa II	Tolerancja dla klasy II
1. Brązowe plamy	Nie wykraczające poza zagłębienie szypułkowe nie szorstkie	Mogą lekko wykraczać poza zagłębienie szypułkowe nie szorstkie	Mogą wykraczać poza zagłębienie szypułkowe lub kielichowe lekko szorstkie	Owoc nie pogarszający wyglądu i trwałości owoców w opakowaniu
2. Ordzawienie				
Delikatne siatkowe ordzawienia (nie kontrastujące silnie z ogólną barwą owocu)	Nieznaczne i odosobnione ślady ordzawień nie zmieniające ogólnego wyglądu owoców i zawartości opkowania	1/5	1/2	Owoc nie pogarszający wyglądu i trwałości owoców w opakowaniu
Intensywne	brak	1/20	1/3	Owoc nie pogarszający wyglądu i trwałości owoców w opakowaniu
W żadnym przypadku suma ordzawień w postaci delikatnej siatki oraz ordzawienia intensywnego nie może wynosić więcej niż:				
3. Suma wad (z wyjątkiem brązowych plam)	-	1/5	1/2	Owoc nie pogarszający wyglądu i trwałości owoców w opakowaniu

klasa II

- co najmniej 1/10 pow. owocu musi mieć barwę czerwoną.

Grupa C: odmiany prążkowane, lekko zabarwione

klasa Ekstra-

- co najmniej 1/3 pow. owocu musi mieć barwę czerwoną,

klasa I

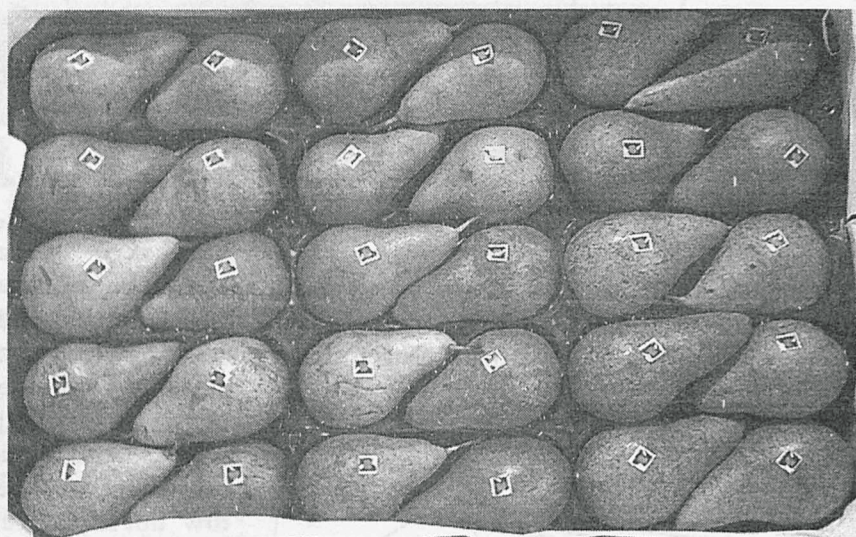
- co najmniej 1/10 pow. owocu musi mieć barwę czerwoną.

Grupa D: pozostałe odmiany.

Jabłka i gruszki sortuje się albo według wielkości, albo według masy. Norma unijna określa także minimalną średnicę owoców dopuszczonych do obrotu sortowanych według masy.

Minimalne średnice podane w tabeli 2 nie są obowiązujące w okresie od 10.06 do 31.07 (włącznie) dla niektórych odmian gruszek letnich. W Unii Europejskiej ogromną wagę przywiązuje się do jednolitości produktu w opakowaniu. Norma ściśle dopuszcza w każdej klasie jakości różnicę średnic między owocem najmniejszym i największym. Nie może ona przekraczać:

- 5 mm w klasie Ekstra,
- 5 mm w klasie I i II, jeżeli owoce układane są w rzędy i warstwy,
- 10mm w klasie I, jeżeli owoce pakowane są luzem w opakowaniu handlowym (np. skrzynka) i opakowaniu detalicznym (np. siatka, woreczek). Nie ma natomiast żadnych wymagań co do jednolitości jabłek i gruszek w klasie II pakowanych luzem.

Postanowienia dotyczące pakowanie

Każde opakowanie powinno zawierać owoce jednolite. Jabłka i gruszki muszą być tego samego pochodzenia, odmiany, jakości, wielkości i w tym samym stopniu dojrzałości. W przypadku jabłek, ale tylko w małych opakowaniach detalicznych o wadze do 3 kg, norma dopuszcza owoce różnych odmian i pochodzenia. W klasie Ekstra ponadto jabłka i gruszki muszą być jednolite pod względem wybarwienia oraz pakowane warstwami. Owoce powinny być pakowane w sposób zapewniający właściwą ochronę przed jakimkolwiek uszkodzeniami zewnętrznymi i wewnętrznymi. Materiały użyte do wykładania wnętrza powinny być nowe i czyste a nadruki na nich (np. specyfikacji handlowej) wykonane nietoksycznym tuszem lub klejem.

Postanowienia dotyczące znakowania

Każde opakowanie jabłek i gruszek

musi mieć na tej samej stronie informację, w sposób czytelny, trwały i widoczny z zewnątrz podającą,

- cechy identyfikacyjne; nazwa i adres pakującego lub wysyłającego lub zaakceptowany znak firmowy (jeżeli podany jest znak firmowy, to musi być zaznaczony w ścisłym z nim powiązaniu odnośnik "pakujący" lub wysyłający"),
- nazwę produktu; "jabłka" lub "gruszki", jeżeli zawartość opakowania nie jest widoczna, oraz nazwę odmiany lub odmian, - pochodzenie produktu; kraj pochodzenia, w przypadku pakowania jabłek różnych odmian i różnego pochodzenia w jednostkowe opakowania detaliczne musi być podany kraj pochodzenia każdej odmiany,
- charakterystykę jakości handlowej; klasa jakości i wielkości (dla owoców pakowanych warstwami można zamiast wielkości podać ich ilość), wielkość owoców określa się podając minimalną i maksymalną średnicę, jedynie w przypadku jabłek i gruszek klas II pakowanych luzem (nie ma obowiązku jednolitości wielkościowej) podaje się minimalną średnicę oraz słowo "i powyżej" lub znak "+" lub maksymalną średnicę,
- znak urzędowej kontroli jakości; nieobowiązkowo.

TABELA 2 Minimalna średnica owoców (w mm)

Wyszczególnienie	Klasa Ekstra	Klasa I	Klasa II
Jabłka:			
Odmiany wielkoowocowe	70	65	65
Inne odmiany	60	55	55
Gruszki:			
Odmiany wielkoowocowe	60	55	55
Inne odmiany	55	50	45

Produkcja zwierzęca

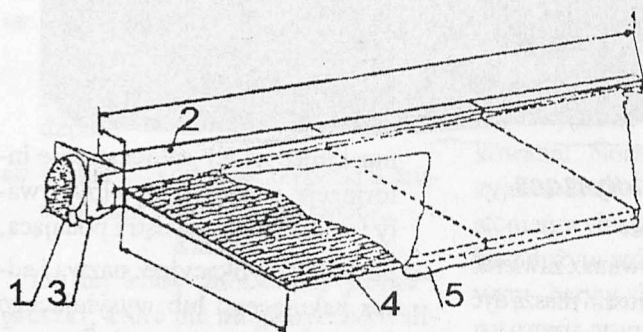

DOSUSZANIE ZIARNA KUKURYDZY

Opracował Benedykt Lipiński Oddział w Grabanowie

Przy zbiorze kombajnowym kukurydzy, często powstaje problem przechowywania ziarna w związku z zbyt dużą jego wilgotnością. W takich wa-

się zaczyna pleśń. Dlatego konieczne jest dosuszanie ziarna zbóż i kukurydzy urządzeniami dosuszającymi. Najprostsze z nich to suszarnia podłogowo- kanałowe.

Rys.1

- 1- wentylator osiowy
- 2- kanał główny
- 3- kanał redukcyjny,
- 4- podłoga ażurowa
- 5- płachta

Urządzenia te składają się z wentylatora, kanału głównego, kanałów bocznych lub podłogi ażurowej. Kanały i podłogę można wykonać z różnego rodzaju desek lub z blachy a podłogę z blachy perforowanej

/ rys1,2 /. Ważne jest przy tym zachowanie pewnych wymiarów kanału głównego, tak aby tłoczone wentylatorem powietrze było równo rozprowadzone po całej powierzchni suszarniczej. I tak dla kanału o długości 4 m stosunek przekroju przy wentylatorze do przekroju końca kanału powinien wynosić 4:1 i odpowiednio przy długości 6m stosunek 5:1, przy 8m - 6:1, 10m - 7:1 i 12m - 8:1. Najlepsze są wentylatory promieniowe, które charakteryzują się dużym stopniem sprężania, co pozwala na sypanie warstw ziarna do 1,5m wysokości. Mogą być również wykorzystane wentylatory osiowe ale ze względu na niski stopień sprężania powietrza, grubość warstwy ziarna nie

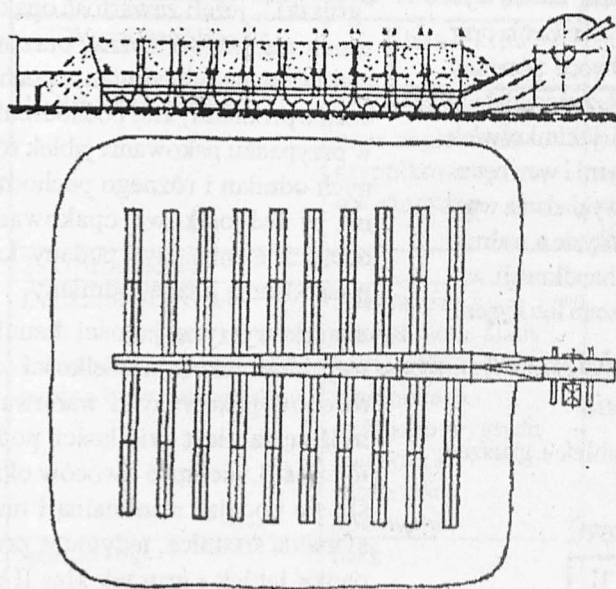
składowane ziarno i podłącza do wlotu powietrza z wentylatora / rys 4 /. Wymienione urządzenia powinny być montowane w różnego rodzaju budynkach zaduszonych a przede wszystkim w stodołach. Należy je wybetonować aby można było wjechać przyczepą, i szybko rozładować ziarno. Wentylator powinien być wmontowany w ścianie budynku od strony południowej lub zachodniej. Jeżeli jest to możliwe urządzenia suszarnicze można montować bezpośrednio na przyczepie /polietylenowe rury/. Dosuszanie ziarna do przechowywania opisanymi urządzeniami odbywa się zimnym powietrzem, dlatego wilgotność ziarna nie powinna być zbyt wysoka gdyż tą metodą suszenie trwałoby zbyt długo, szczególnie w okresach wysokiej wilgotności powietrza. Najlepsze efekty suszenia uzyskuje się gdy jest niska wilgotność względna powietrza a wysoka temperatura. Ziarno przeznaczone do dosuszania zimnym powietrzem nie powinno posiadać wilgotności większej niż 18- 20%. Przy większej wilgotności aby zapobiec psuciu się ziarna, suszenia należy dokonać szybko w specjalnych suszarniach z ogrzanyim powietrzem. Jest to sposób wielokrotnie droższy ale przy dużej wilgotności nasion konieczny. Przy wysuszeniu tą metodą ziarna do 18- 20 % wilgotności, dosuszyć do 14% można zimnym powietrzem. Ziarno o wilgotności 14-15% z powodzeniem można przechowywać przez dłuższy czas w budynkach gospodarskich, przystosowując je tak, aby nie chłoneły wilgoci od podłoża i ścian z muru. Dlatego od podłoża pomieszczenia należy odizolować podłogę /najlepiej z desek/, tak aby pomiędzy podłożem a podłogą była wolna przestrzeń, natomiast boczne ściany z muru materiałem o niskiej chłonności wilgocią.

Często bywa tak, że budynki gospodarcze nie są wykorzystane, natomiast cena ziarna kukurydzy zaraz po zbiorze jest niższa niż w okresie późniejszym. Instalując urządzenia dosuszające lub przystosowując do przechowywania suchego

runkach ziarno należy konserwować natychmiast po zbiorze. Wilgotne ziarno nie konserwowane po kilku godzinach od zbioru na skutek szybkiego rozwoju bakterii tlenowych zagrzewa

powinna przekraczać 0,7 - 1 m.

Zamiast kanałów i podłóg ażurowych można stosować polietylenowe rury drenarskie o średnicy 80 lub 100 mm. Układa się je na podłożu, gdzie będzie

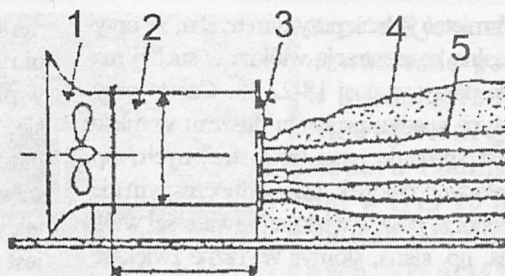

Rys.2

Rozmieszczenie ziarna na urządzeniu podłogowo- kanałowym

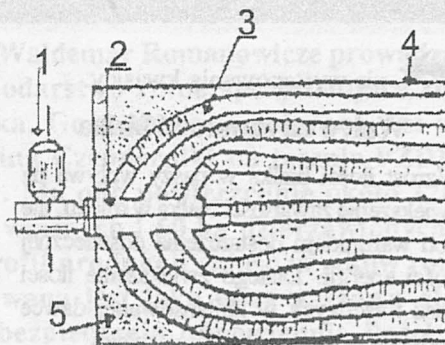
Produkcja zwierzęca

➔ ziarna, można więc, wykorzystać zarówno budynki jak i uzyskać wyższą cenę, zwiększając dochodowość uprawy kukurydzy. Ponadto niektóre jednostki skupujące, między innymi Podlaskie Zakłady Spirytusowe "ALKOWIN" w Międzyrzeczu Podlaskim ze względu na brak powierzchni magazynowej nie mogą jednorazowo przyjąć większych ilości surowca, bardziej zainteresowane są, dostawami ziarna partiami, zawierając jednocześnie umowy na zakup kukurydzy o dużej wilgotności bezpośrednio po zbiorze lub dostaw ziarna suchego w późniejszym okresie. ■

Rys.4

Schemat suszarni z wentylatorem WO 80R z zastosowaniem przewodów drenarskich pcv 80,
1- wentylator WO 80 R,
2- kolektor, 3- płyta rozdzielcza z przepustnicą, 4- zboże, 5- rury drenarskie pcv dł.100- 150mb.

Schemat suszarni z wentylatorem kuziennym z zastosowaniem rur drenarskich 50- 80 mm,
1- wentylator kuzienny,
2- kolektor rozdzielczy, 3- rury drenarskie, 4- zasiek na zboże, 5- zboże.

Żywnienie a jakość mleka

Z praktycznego punktu widzenia największe znaczenie ma wydajność mleka i zawartość w nim tłuszczu i białka. Wpływ czynników genetycznych na powyższe parametry szacuje się na 25 - 28 %. Z pozostałych największy wpływ ma żywienie. Jest to jednak w przypadku żywienia krów mlecznych bardzo złożony problem, uzależniony od wielu czynników wzajemnie na siebie oddziałujących. Wynika to m. in. z wysokiego poziomu przemiany materii wysokowydajnych krów oraz istnienia mikroflory żwacza i niejako żywienia pośredniego krowy.

W dużym stopniu "karmimy" przecież nie krowę, a mikroflorę żwacza i dopiero ona jest bezpośrednim "pokarmem" dla krowy. Decydujący wpływ na wydajność i skład mleka ma ilość pobranej energii i białka oraz struktura dawki pokarmowej.

Największą wydajność oraz zawartość tłuszczu i białka w mleku uzyskuje się przy dokładnym zbilansowaniu w stosunku do zapotrzebowania krowy dawki pokarmowej pod względem składu, przy odpowiedniej jej strukturze fizycznej i odpowiednim poziomie włókna surowego.

Wpływ na wydajność mleka

Niedobór energii w dawce wyraźnie wpływa na spadek, utrzymujący się

nawet przez pewien czas po usunięciu niedoboru. Organizm krowy uruchamia wtedy wprowadzone własne rezerwy, ale z reguły nie są one w stanie zrekomensować braków energii, mimo że krowa chudnie. Gdy niedostatek energii występuje w pierwszym okresie laktacji jego skutki są szczególnie dotkliwe dla wydajności laktacyjnej i zdrowia, prowadząc m. in. do obniżenia płodności.

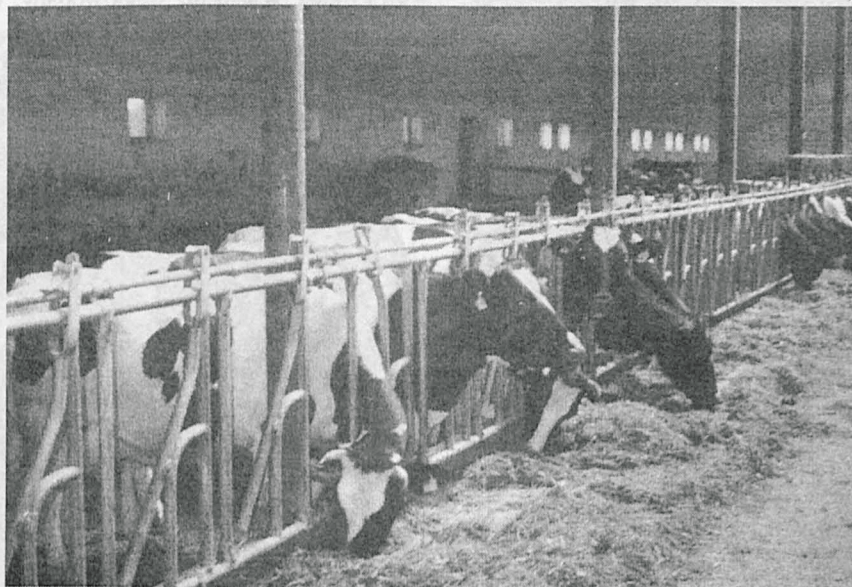
Niedobór białka w dawce bezpośrednio wpływa na spadek wydajności, tym większy, im głębszy towarzyszy mu niedobór energii.

Wzrost ilości białka w dawce generalnie wpływa na zwiększenie wydajności,

ale wiele zależy od jego koncentracji. Najlepiej wykorzystywany jest poziom białka do 13% w suchej masie paszy, a powyżej 20% - powoduje spadek wydajności, przyczyniając się również do pogorszenia wykorzystania energii w dawce, szczególnie gdy występuje jej niedobór.

Dodatek tłuszczu do paszy przy wysokiej wydajności (30 kg i więcej na dobę) jest wskazany i z reguły zwiększa ilość udojonego mleka. Również dodatek NaHCO_3 - kwaśnego węgla sodu w ilości około 300 g na sztukę wpływa korzystnie na wydajność mleka, pod warunkiem stopniowego wprowadzenia go do żywienia i

Ciąg dalszy na s. 10 ➔

Produkcja zwierzęca

➔ nie występowania kwasicy.

Wpływ na zawartość białka

Wzrost ilości białka w paszy wpływa na zwiększenie zawartości białka w mleku, ale pod warunkiem dostarczenia dostatecznej ilości energii. Dlatego zwiększenie ilości pasz treściwych w zbilansowanej dawce podwyższa poziom białka w mleku.

Niedobór białka w paszy w niewielkim stopniu wpływa na obniżenie zawartości białka w mleku (gdy ilość energii jest dostateczna). Wpływ ten jest większy na początku laktacji i stopniowo się zmniejsza. Spadek procentu białka w mleku dużo bardziej jest uzależniony od stopnia niedoboru energii w dawce. Jeśli żywca dysponuje dostateczną ilością energii w paszy, dzięki czemu tworzy się w nim wiele białka bakteryjnego, to wykorzystane jest ono później do tworzenia białka mleka. Wyraźnie widać tu wzajemne powiązania pomiędzy ilością białka, a ilością energii w paszy - stąd istotny jest stosunek białko: energia w dawce.

Ogólnie można powiedzieć, że procentowa zawartość białka w mleku jest bardziej stabilna i mniej zależna od żywienia, niż wydajność mleka i zawartość w nim tłuszczu.

Wpływ na zawartość tłuszczu

Bardzo duży wpływ ilości i rodzaju pobieranego włókna surowego. Spożycie większości ilości włókna i większy udział w nim włókna strukturalnego (czyli praktycznie: pobranego w paszach objętościowych powoduje wzrost zawartości tłuszczu w mleku.

Pamiętać jednak przy tym trzeba, że optymalna koncentracja włókna w suchej masie paszy wynosi 18-22 %. Często przyczyną spadku procentu tłuszczu w mleku jest spasanie pasz łatwostrawnych, np. młodych zielonek, przy jednoczesnym niedoborze pasz w większej zawartości włókna, np. siana, słomy. Wyraźne zwiększenie udziału w dawce ilości suchej masy pasz treściwych w stosunku do ilości suchej masy pasz objętościowych znacznie obniża procent tłuszczu w mleku (pasze treściwe są z reguły paszami bezstrukturalnymi, o dużej zawartości skrobi).

Ilość dostarczonej energii w dawce również wpływa wyraźnie na zawartość tłuszczu w mleku. Mówiąc inaczej: im więcej krowa zje strukturalnej paszy objętościowej i im większa jest w niej koncentracja energii, tym większa zawartość tłuszczu w mleku. Duży wpływ na zawartość tłuszczu w mleku wpływa skarmianie dobrej kiszonki z kukurydzy czy siana, zawierających węglowodany w postaci celulozy. Podawanie większych ilości ziarna zbóż, zawierających skrobię, powoduje w postaci cukrów zawarte np. burakach pastewnych. Zwrócić trzeba uwagę, że niekiedy przy skarmianiu znacznych ilości kiszonki z kukurydzy o dużej zawartości ziarna (a więc o zwiększonej ilości skrobi) i wysokich dawkach paszy treściwej z przewagą w składzie ziarna zbóż występuje nadmierna koncentracja skrobi w dawce pokarmowej i zawartość tłuszczu w mleku spada.

Dodatek tłuszczu do paszy zasadniczo zwiększa poziom tłuszczu mleka. Ponadto tłuszcz zawiera dwukrotnie więcej energii i mniej balastu niż węglowodany, co

ma szczególne znaczenie przy bilansowaniu energii dla wysokowydajnych krów w pierwszym okresie laktacji. Przyjmuje się, że koncentracja tłuszczu surowego w dawce powinna wynosić 3-4 % suchej masy paszy (maksymalnie 5-7 %). Dodatek czystego tłuszczu do paszy dla krów jest poważnym problemem technicznym w warunkach gospodarstwa. Dobrym rozwiązaniem wydaje się być skarmianie gniecionego lub śrutowanego ziarna roślin oleistych, np. z uszlachetnionych odmian rzepaku.

Dodatek NaHCO_3 - kwaśnego węgla - sodu w ilości 1,5 - 2 % suchej masy paszy ok. 200 - 300 g/szt./dziennie i około 60 - 80 g tlenku magnezu z reguły znacznie zwiększają poziom tłuszczu. Te substancje buforujące poprawiają równowagę kwasową w żywcu, a stabilna w nim kwasowość jest warunkiem prawidłowego rozwoju mikroflory żywca - stąd pozytywny wpływ tych dodatków.

Niektóre dodatki paszowe w żywieniu krów mlecznych

Dodatki paszowe można podzielić na trzy grupy:

- dostarczające dodatkowej, łatwo przyswajalnej energii, głównie w pierwszym okresie laktacji krowom o bardzo wysokiej wydajności, których zapotrzebowanie na energię znacznie przewyższa możliwości jej pobrania w paszy nawet przy dużych dawkach paszy treściwej.
- Poprawiające kwasowość żywca i uzupełniające niedobory niektórych makro i mikroelementów, szczególnie zalecane przy skarmianiu dużych dawek paszy treściwej, negatywnie wpływających na kwasowość.
- Antybiotyki wielocząsteczkowe nie przechodzące poza przewód pokarmowy, pozytywnie działające na mikroflorę i kierunek fermentacji w żywcu.

Prawidłowe żywienie krów mlecznych, optymalne z punktu widzenia fizjologii krowy, jak również ekonomii i organizacji produkcji jest trudnym i skomplikowanym zadaniem dla hodowców. ■

Np.: wyd. OSHZ w Poznaniu
Jadwiga Kepa PZDR Biała Podlaska

Łąki zajmują około 42,0 ha. Na części zbierane jest siano, a reszta jest przeznaczana do sporządzania sianokiszonek. Na gruntach ornych bracia uprawiają 33,0 ha kukurydzy na kiszonkę, oraz około 40,0 ha zbóż w tym pszenżyto, jęczmień i mieszankę zbożową osiągając bardzo wysokie plony 5-6 t/ha. Sieją również około 20 ha poplonów. Zakupują pasze treściwe wysokobiałkowe i dodatki mineralno-witaminowe.

Gospodarstwo jest dobrze wyposażone w sprzęt do przygotowania i zadawania pasz oraz usuwania i zagospodarowania odchodów. Wyboru specjalizacji dokonał wspólnie z synami Ryszardem i Waldemarem ich ojciec Pan Mieczysław Romanowicz. W 1995 r. rozpoczęto rozbudowę stada krów mlecznych wykorzystując najlepsze sztuki z własnej hodowli oraz dokupując jałówki cielné w ilości 10 szt. Następnie w latach 1996-97 dokupiono 25 szt. cielných jałówek i dokonano modernizacji obory i budowy hali udojowej 2x3 stanowiska. W tym czasie SM "Spomlek" zaczęła odbierać mleko bezpośrednio z gospodarstwa Państwa Romanowiczów. Ale bracia snuli dalsze plany rozbudowy stada co wiązało się

Bracia Ryszard i Waldemar Romanowicze prowadzą nowoczesne gospodarstwo rolne specjalizujące się w produkcji mleka. Gospodarstwo położone jest w Niewęgłoszu, gmina Czemierniki na terenie PZDR Radzyń Podlaski. Ma ono powierzchnię około 120 ha: w tym 70 ha własnych i 50 ha dzierżawionych. Ze względu na profil produkcji całość użytków rolnych wykorzystywana jest jako baza paszowa dla bydła w celu zabezpieczenia odpowiednie ilości i jakości własnych pasz objętościowych.

Przedstawiam gospodarstwo

z koniecznością budowy nowej obory spełniającej unijne wymogi. Wybudowali nowoczesną wolnostanowiskową oborę na 150 szt. krów z halą udojową na 2x7 stanowisk, która posiada unijny certyfikat na odbiór mleka. Mleko jest odbierane co drugi dzień ze zbiornika o pojemności 4000 l.

Aktualnie stado liczy ogółem 128 szt. krów dojnych, 2 buhaje oraz około 70 szt. młodzi: jałówek w różnym wieku przeznaczonych na remont stada. Byczki przeznaczone są na sprzedaż. Krowy utrzymywane są alkieżowo przez cały rok, a pasza jest podawana paszowozem. Gospodarstwo uzyskuje bardzo dobre wyniki w produkcji mleka.

Całość jest sprzedawana w klasie extra. W ubiegłym roku sprzedano ponad 500000 l mleka, a w roku bieżącym bracia liczą na sprzedaż 700000 l. Średnia wydajność od krowy wynosi około 6000 l.

Gdyby pojawiła się możliwość powiększenia powierzchni gospodarstwa Panowie Ryszard i Waldemar chętnie

dalej rozbudowywaliby stado, ale aktualnie ogranicza ich organizacja zaplecza paszowego. Brak pasz spowodowałby znaczny wzrost kosztów utrzymania krów i spadek efektywności ekonomicznej gospodarstwa.

Nie mamy wątpliwości, czy gospodarstwo Panów Romanowiczów poradzi sobie po przystąpieniu Polski do Unii Europejskiej. Już dzisiaj osiąga wyniki na miarę Unii i życzymy Panom dalszych sukcesów.

Opracowały:

H. Jastrzębska i U. Sawczuk.

ZIARNO ZBÓŻ W ŻYWIENIU TRZODY CHLEWNEJ

Głównym składnikiem mieszanek pełnoporcjowych dla trzody chlewnej są zboża, które stanowią do 80 % ich składu. W większości gospodarstw mieszanki sporządzane są z własnych zbóż, uzupełnionych paszami wysokobiałkowymi lub premiksami z zakupu.

Wynika to stąd, że ziarno zbóż jest paszą treściwą o wysokiej koncentracji energii, bez której nie można uzyskać właściwej produkcji mięsa. W żywieniu stosuje się ziarno jęczmienia, owsa, pszenżyta, kukurydzy, żyta, pszenicy, a sporadycznie również prosa, gryki czy importowanego sorga. Ziarne zbóż zawierają w swoim składzie białko, tłuszcz, włókno oraz składniki mineralne i witaminy. Zboża charakteryzują się średnią zawartością białka, która zależy od gatunku i odmiany zboża oraz nawożenia i warunków klimatycznych w okresie wegetacji. Najwięcej białka zawiera ziarno pszenżyta i pszenicy, najmniej kukurydzy, żyta i sorga. Jest to jednak białko o niskiej wartości, ze względu na niedobór niektórych aminokwasów, zwłaszcza lizyny. Tłuszczu w ziarnie zbóż jest niewiele, bo od 2 do 4-6 %, a jego głównym składnikiem są nienasycone kwasy

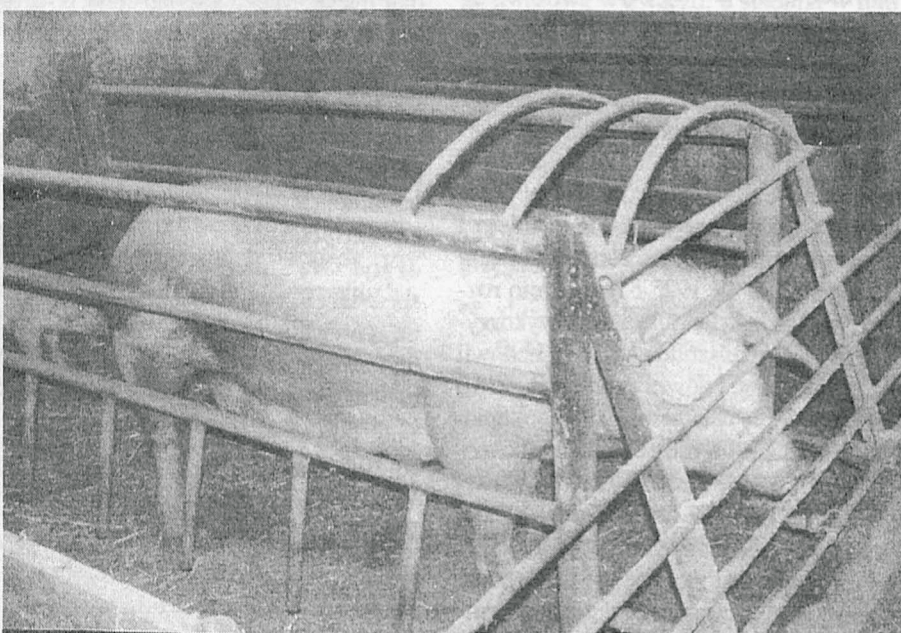
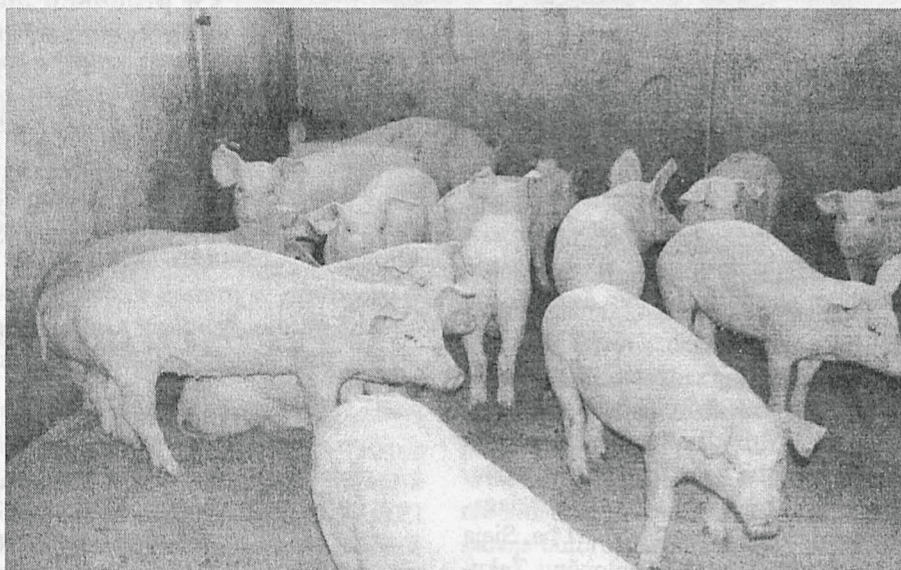

TABELA 1

Zboże	Energia w MJ	Białko ogólne (%)	Tłuszcz surowy (%)	Włókno surowe (%)
Jęczmień	12,6	11,0	2,1	4,8
Owies oplewiony	11,3	11,8	4,1	8,9
Owies nieoplewiony	14,9	12,9		2,3
Żyto	13,3	9,5	1,6	2,4
Pszenica	13,9	11,9	2,0	2,9
Pszenżyto	13,5	12,2	1,4	2,4
Kukurydza	13,9	9,3	4,4	3,3
Sorgo	13,6	9,3	3,0	2,5
Proso	12,3	10,8	4,4	8,3
Gryka		11,6	2,7	14,6

tłuszczowe, zwłaszcza kwas linolowy. Zawartość włókna surowego waha się w zależności od gatunku i odmiany od 2 do 15 %. Najmniej włókna zawierają gatunki nieoplewione, jak kukurydza, sorgo, pszenica, żyto, pszenżyto i owies nagi. Ziarne zbóż zawierają mało wapnia, więcej fosforu, ale większość w formie niedostępnej dla świń. Zawartość witamin jest różna, w większości gatunków brakuje witamin D i A.

Skład chemiczny i wartość energetyczną ziarna zbóż zawiera tabela 1

Na szczególną uwagę zasługują obecnie dwa gatunki: uprawiana na coraz większym areale w Polsce kukurydza oraz owies nagi.

Nasiona kukurydzy są typową paszą energetyczną, bardzo przydatną w tuczu trzody chlewnej.

Jest to pasza łatwostrawna, o dużych walorach dietetycznych, chętnie zjadana. Brak substancji antyżywniowych sprawia, że może ona być skarmiana praktycznie bez ograniczeń. Jednocześnie ziarno kukurydzy zawiera mniej białka niż inne zboża, a wartość biologiczna białka jest niższa. Nasiona kukurydzy charakteryzują się wysoką zawartością tłuszczu i zawartych w nim kwasów nienasyconych oraz beta karotenów, co wpływa niekorzystnie na barwę i konsystencję słoniny. Dlatego w końcowym okresie tuczu należy ograniczyć jej udział w mieszankach do 30 - 50 %, a na dwa tygodnie przed planowanym ubojem całkowicie wycofać ją z żywienia i zastąpić paszami poprawiającymi jakość słoniny np. jęczmieniem.

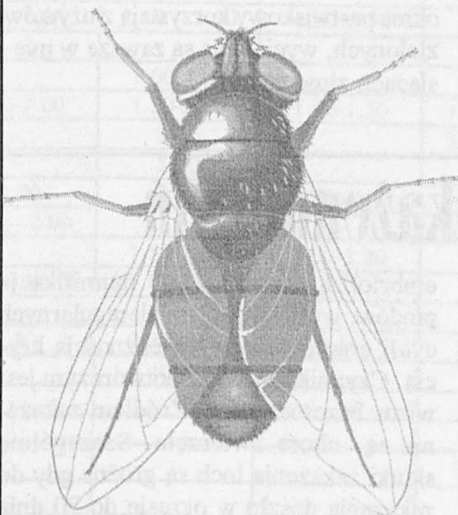
Wprowadzenie do uprawy owsa genetycznie pozbawionego łuski poprawiło wartość paszową tego zboża i możliwość wykorzystania go w żywieniu w znacznie szerszym zakresie. Zwiększona koncentracja energii i białka o wysokiej wartości biologicznej sprawia, że owies nieoplewiony może stanowić cenny komponent mieszanek paszowych nie tylko dla młodych i rosnących zwierząt. Wyższa zawartość białka oraz zbliżona wartość energetyczna do kukurydzy sprawia, że może on być stosowany w mieszankach paszowych w zastępstwie kukurydzy.

Czesława Mirczewska

Bazyli Fiłatiuk

Muchy stanowią poważny problem w hodowli zwierząt gospodarskich różnych gatunków zwierząt. Muchy chmarami atakują zwierzęta, lepią się setkami do oczu, nozdrzy zwierząt powodując u nich niepokój. W wyniku tego hodowca ponosi wymierne straty ekonomiczne w postaci słabszych wydajności produkcyjnych, większego zużycia paszy, mniejszej odporności na choroby. Szczególnie w okresie lata muchy są bardzo aktywne z możliwością szybkiego rozmnażania się i przemieszczania na odległości nawet do 5 kilometrów. Dojrzała samica much jest zdolna złożyć w ciągu swego życia około 1000 jaj. Osobniki dorosłe pojawiają się pomiędzy 14 a 24 dniem od momen-

tu złożenia jaj. Muchy są nośnikami wielu drobnoustrojów chorobotwórczych w postaci bakterii (np. czerwotka, węglik) i wirusów (np. pryszczycyca). Przenoszą również formy bardziej inwazyjne pasożytów np. jaja owsików. Wypróżnianie tego owada jest także niebezpieczne. Dobrze

Muchy występują w budynkach i zabudowaniach inwentarskich przez cały rok. Najbardziej je zauważamy wówczas, gdy stają się bardziej dokuczliwe, a ma to z reguły miejsce przy wyższej temperaturze.

Ach te...muchy ?

odżywiająca się mucha oddaje kał bardzo często, brudząc nim coraz to inne miejsca i rozsiewając w ten sposób czynniki chorobotwórcze.

W wielu gospodarstwach podejmuje się walkę z tym owadem. Często bywa ona mało skuteczna. Przyczyn tego stanu rzeczy jest wiele. Zwalczanie much można przeprowadzić następującymi metodami:

- ☞ Biologiczna- poprzez ptaki,
- ☞ Mechaniczna- stosujemy bariery mechaniczne w postaci siatek,
- ☞ Chemiczna- poprzez stosowanie preparatów chemicznych.

Pierwsza z metod jest bardzo rzadko stosowana, niemniej jednak należy podkreślić dobroczynne działanie ptaków owadożernych, które zjadają larwy much. Zwalczanie mechaniczne polega na utrzymaniu higieny w budynkach inwentarskich (czystość, odnawianie, bielenie, dezynfekcja) oraz przez stosowanie siatek w oknach i lamp UV. Najskuteczniejszą metodą jest metoda chemiczna. Polega ona jednak na zastosowaniu preparatów owadobójczych, z których jedne niszczą larwy inne osobniki dorosłe. Do zwalczania much można wykorzystać dostępny w handlu środek o nazwie afacron, ascyp, cortrine. Szczegóły stosowania zawarte są w instrukcji, w którą należy się zaopatrzyć kupując środek. Środki te są dostępne w sklepach ze środkami chemicznymi. Jest to niewielki wydatek (od 5 do 20 zł), a korzyść wymierna. Pamiętajmy o tym, gdyż wraz ze wzrostem temperatury mucha stanie się szybsza, a złapanie jej (?) będzie jednak trudne.

Produkcja zwierzęca

Wzorcowe gospodarstwo rolne

W dniach 05-06 maja 2003r. w Lublinie odbyło się szkolenie nt.: Prowadzenia i rozwoju gospodarstw specjalizujących się w produkcji żywca wołowego.

Jednym z etapów tego szkolenia był wyjazd 12-14 maja 2003 r. do wzorcowego gospodarstwa państwa Babkiewiczów w Kodniu.

Szkolenie prowadzili znani naukowcy: Prof. Dr hab. Henryk Jasiorowski Prof. Dr hab. Zygmunt Litwińczuk Prof. Dr hab. Józef Karaś i inni.

Grupa rolników uczestniczących w szkoleniu liczyła 25 osób, przyjechali oni z województw: lubelskiego, świętokrzyskiego, podkarpackiego.

Za wzorcowe gospodarstwo specjalizujące się w produkcji żywca wołowego uznano gospodarstwo p. Babkiewiczów z Kodnia, gdzie hodowlą zwierząt zajmują się już od trzech pokoleń. Wcześniej była to zarodowa hodowla owiec, którą wraz z ojcem prowadził obecny gospodarz Czesław Babkiewicz. Wobec niekorzystnej koniunktury w hodowli owiec, pan Czesław zdecydował się na hodowlę bydła mięsnego. Hodowlę roz-

począł od zakupu w 1995r. cieląt od krów mlecznych po buhajach rasy Limousine. W 1997r. miał już pod kontrolą użytkowości 7 krów. W kolejnych latach stado krów systematycznie się powiększało i obecnie w gospodarstwie jest już 21 krów. Stosując krzyżowanie wypierające stado nabierało charakteru coraz to bardziej czysto rasowego. Obecnie w stadzie są tylko 2 krowy o dolewie krwi 50% rasy Limousine, 9 krów- 75% i 10 krów- 87,5%. Najmłodsze pokolenie cieląt ma często 93,75% i jest już uważane za czysto rasowe. Przy obecnym areale ziemi rolnik planuje utrzymać stado podstawowe składające się z 25 krów.

Na taką obsadę zwierząt Pan Babkiewicz wybudował drewnianą oborę z okólnikiem, do której w 1998r wprowadził zwierzęta. System utrzymania zwierząt jest na głębokiej ściółce. Krowy żywione są paszami gospodarskimi tj. siano, słoma, sianokiszka.

Młodzież dokarmiana jest paszami treściwymi. Latem zwierzęta przez cały okres pastwiskowy korzystają z użytków zielonych, wycielenia są zawsze w miesiącach zimowych.

Do nawożenia użytków rolnych jest głównie używany obornik z własnego gospodarstwa.

Pan Czesław Babkiewicz bardzo chętnie dzieli się swoimi doświadczeniami z innymi hodowcami. Do dalszej hodowli sprzedał ze swojego gospodarstwa 10 krów i 15 jałówek. Wielkość gospodarstwa to 21 ha użytków rolnych, w tym 15 ha łąk i pastwiska.

Struktura stada wynosi 21 krów, 3 jałówki i 21 cieląt.

Z doświadczenia tego rolnika można zauważyć, że produkcja żywca wołowego zależy od następujących czynników:

- ⇒ możliwości produkcyjne zwierząt
- ⇒ wybór odpowiedniej rasy
- ⇒ technologii produkcji
- ⇒ systemu utrzymania zwierząt
- ⇒ kosztów produkcji
- ⇒ ceny i jakości produktów końcowych.

Wydaje się, że w gospodarstwie wzorcowym wyżej wymienione czynniki zostały w racjonalny sposób spełnione. ■

Sawicki Andrzej
Specjalista ODR

Parwovirusowe zakażenie świń

Przy ciągłym spadku opłacalności hodowli i chowu świń jednym z wielu czynników poprawy rentowności produkcji jest maksymalne wykorzystanie zdolności rozrodczych tego gatunku zwierząt. Świnia domowa jest jednym z najbardziej płodnych gatunków zwierząt domowych. Z pozoru nietrudne zadanie jakim jest kierowanie procesami rozrodczymi tego zwierzęcia, w praktyce okazuje się zbyt skomplikowane dla hodowców. Błędy w jego realizacji są nierzadko przyczyną nierentowności chowu lub zbyt wysokich jego kosztów. W naszym kraju najczęstszą przyczyną występowania problemów w rozrodzie świń jest zakażenie parwovirusowe. Choroba ta charakteryzuje się najczęściej zmniejszoną liczbą prosiąt w miocie,

embriolizą zarodków lub mumifikacją płodów, występowaniem nieregularnych cykli oraz obniżoną skutecznością krycia. Czynnikiem chorobotwórczym jest wirus bezotoczkowy. Źródłem zakażenia są chore zwierzęta. Szczególnie skutki zakażenia loch są groźne gdy do zakażenia doszło w okresie do 70 dnia ciąży. Wówczas to w organizmie lochy dochodzi do zamierania części a niekiedy nawet wszystkich zarodków lub płodów, co w konsekwencji prowadzi do mniejszej liczby urodzeń lub powtórzenia rui. W stadach zarażonych tą chorobą występują kolejno objawy zaburzeń w rozrodzie loch takie jak:

- ⇒ wzrastająca liczba samic powtarzających ruje.

- ⇒ wzrastający odsetek występowania płodów zmumifikowanych.
- ⇒ wzrastająca liczba mało licznych miotów.

Zwalczanie zakażenia parwovirusowego polega na zastosowaniu odpowiedniej profilaktyki polegającej na podaniu loszkom w wieku 5 miesięcy szczepionki chroniącej w późniejszym okresie zarodki i płody przed szkodliwym wpływem zarazka. Szczepienia należy wykonywać przed kryciem w każdym kolejnym cyklu lub przed pokryciem co drugi cykl, a knury stadne powinny być szczepione dwa razy w roku. Po zastosowaniu szczepień profilaktycznych znacznie wzrasta ilość urodzonych prosiąt od macyory, co jednocześnie obniża koszty chowu i hodowli świń. ■

Wygiera Czesław
PZDR Wisznice

Informacje Rynkowe

Notowania cen targowiskowych sporządzone przez Oddział WODR w Grabanowie (Ceny w zł za jednostkę)

L p	Wyszczególnienie	J.M	Wisznice 30.06.2003 poniedziałek	Parczew 01.07.2003 wtorek	Radzyń Podlaski 02.07.2003 środa	Biała Podlaska 03.07.2003 czwartek	Łuków 03.07.2003 czwartek	Międzyrzec Podlaski 03.07.2003 czwartek
1.	Pszenica	dt	50-55	50	58-60	60	60-65	60
2.	Pszennyto	dt	45 - 50	50	55	50-55	56	55
3.	Żyto	dt	40-45	-	50	40 - 45	50	45
4.	Owies	dt	45 - 47	-	48-50	50	50	50
5.	Jęczmień	dt	50 - 55	50 -55	60	60	60	60
6.	Mieszanaka zbożowa	dt	45 - 50	50	50-55	50-55	-	55
7.	Ziemniaki stare	dt	-	-	-	30	-	32
8.	Prosięta 10-15 kg	para	130 - 140	-	110 - 120	-	120-140	100-130
9.	Prosięta pow. 15kg	para	160 - 170	-	130 - 160	-	140 - 180	150 - 170
10	Jaja	szt.	0.28 - 0.32	0.24 - 0.30	0.20 - 0.32	0.26 - 0.32	0.25 - 0.35	0.26 - 0.32
11	Czereśnie	kg	3.00 -5.00	3.50 - 4.00	3.00-3.50	3.50	-	3.00-5.00
12	Wiśnie	kg	-	2.50-3.00	-	3.00	-	3.50
13	Truskawki	kg	-	-	-	5.00	-	5.00
14	Jagoda	3/4 l	-	5.00	-	-	-	-
15	Jagoda czarna	słoik 0,8 l	-	-	-	6.00	-	-
16	Agrest	kg	-	-	-	3.00	-	-
17	Maliny	0,5 kg	-	-	-	3.50-4.00	-	-
18	Jabłka	kg	-	-	-	2.80	2.50-3.00	-
19	Cebula	kg	1.60 - 2.00	-	1.40-2.50	-	1.80 - 2.00	1.60-1.80
20	Cebula młoda	kg	-	2.00-2.50	-	1.50-3.00	-	-
21	Cebula młoda	pek	-	1.00-1.50	-	-	-	-
22	Czosnek	kg	6.00	-	-	-	-	-
23	Czosnek	szt.	-	0.40-0.50	-	1.00	0.50	0.80
24	Pomidory	kg	3.50 - 4.50	4.00 - 4.80	4.00-4.50	4.00-4.80	3.50 - 5.00	4.00-5.00
25	Ogórek	kg	1.50 - 2.00	-	1.00-1.50	-	1.00 - 1.50	-
26	Ogórki gruntowe	kg	-	1.20-1.50	-	1.20-1.40	-	1.40-1.80
27	Kapusta biała młoda	szt.	1.00-1.50	1.00 - 2.00	1.00-1.50	1.20-2.00	0.80 - 1.50	1.50
28	Kapusta pekińska	kg	-	-	-	4.00	-	-
29	Brokuły	szt.	-	1.00-2.00	-	1.50-2.00	-	2.50
30	Kalaflor	szt.	1.50-2.00	1.50-2.00	1.00-1.50	1.50 - 2.00	1.50-2.00	1.20
31	Fasolka szparagowa	kg	-	3.00	-	3.00 - 3.50	-	3.50-4.00
32	Bób	kg	-	5.00	-	-	-	-
33	Pieczarki	kg	5.00	5.00	3.50-4.00	4.50-5.00	3.50 - 5.00	-
34	Marchew	kg	1.50 - 2.00	-	-	2.00	2.00	-
35	Marchew młoda	pek	-	1.50-2.00	2.00-2.20	1.00	-	1.60
36	Miód	kg	17.00 - 26.00	15.00-17.00	-	13.00	20.00	17.00
37	Buraki czerwone	kg	-	-	-	2.00	2.00	1.20
38	Burak czerwony	pek	1.20	0.80-1.50	1.40	1.50-2.00	-	-
39	Rzodkiewka	pek	-	0.80	-	1.00	-	1.00
40	Sałata	szt.	-	-	-	1.00	-	-
41	Szczypiorek	pek	-	-	-	0.80	-	-
42	Włoszczyzna	pek	-	-	-	1.00-1.50	-	-
43	Koperek	pek	-	-	-	1.00	-	0.80-1.00
44	Seler	kg	-	4.00	-	3.00	2.50	-
45	Por	szt.	-	-	-	1.50	1.50	-
46	Papryka	kg	-	3.50-4.00	-	-	-	-
47	Pietruszka	kg	-	-	-	3.00	-	-
48	Ziemniaki młode	kg	1.20-1.50	0.60-1.00	0.80-1.00	1.00-1.50	0.80-1.00	1.00-1.30
49	Ziemniaki stare	kg	-	-	-	0.60	-	-

Radzyń Podl.:	zboża	podaż średnia	popyt średni	Wisznice:	zboża	podaż mała	popyt średni
	prosięta	podaż średnia	popyt średni		prosięta	podaż mała	popyt mały
Biała Podl.:	zboża	podaż duża	popyt mały				
Międz. Podl.:	zboża	podaż średnia	popyt średni	Łuków:	zboża	podaż średnia	popyt duży
	prosięta	podaż mała	popyt duży		prosięta	podaż mała	popyt średni

Notowania cen na targowiskach

w Polsce w okresie 23 czerwca -27czerwca 2003r.

Lp.	Województwo	Targowisko	Pszenvica zł/tonę	Żyto zł/tonę	Jęczmień zł/tonę	Owies zł/tonę	Pszenvyto zł/tonę	Prosięta zł/sztukę	Ziemniaki zł/dt
1	Dolnośląskie	Głogów	510					66,15	47,50
2	Dolnośląskie	Milicz	500	400	480	400		60,00	80,00
3	Kujawsko-Pomorskie	Brodnica					580	70,00	35,00
4	Kujawsko-Pomorskie	Koronowo	600		591			66,43	
5	Lubelskie	Biała Podlaska							30,00
6	Lubelskie	Wisznice	520	400	520	460	468	55,00	
7	Lubelskie	Chełm			500			50,00	25,00
8	Lubelskie	Krasnystaw	500		490			57,50	17,00
9	Lubelskie	Opole Lubelskie	600	400	600	575	475	67,50	15,00
10	Lubelskie	Ryki	600		600			67,50	
11	Lubelskie	Tarnogród	500		470	350		60,00	20,00
12	Lubelskie	Zwódnę	500	400	450	350		50,00	
13	Lubuskie	Drezdenko	600					55,00	
14	Lubuskie	Żary	750		700			60,00	
15	Łódzkie	Opoczno	600		600	500	550	50,00	30,00
16	Łódzkie	Sieradz	600	480				55,00	
17	Małopolskie	Limanowa	576	475	563	490		75,00	
18	Małopolskie	Proszowice	540	460	550	480		65,00	20,00
19	Mazowieckie	Ostrołęka	600	480	600	550	550	55,00	30,00
20	Mazowieckie	Siedlce	650	400	700	450		60,00	
21	Mazowieckie	Sokołów Podlaski	610	490	600	470	500	60,00	30,00
22	Opolskie	Kędzierzyn Koźle						55,00	
23	Opolskie	Nysa						60,00	50,00
24	Podkarpackie	Dębica	600		550	400		60,00	20,00
25	Podkarpackie	Mielec	550	420	550	450		70,00	
26	Podlaskie	Siemiatycze	600	440		550	550	85,00	25,00
27	Podlaskie	Suwałki							30,00
28	Pomorskie	Kwidzyn	600					50,00	60,00
29	Pomorskie	Wejherowo	600	480	590	490		55,00	40,00
30	Śląskie	Skoczów	700		588	544		77,00	
31	Śląskie	Żywiec	640		600	580		90,00	30,00
32	Świętokrzyskie	Opatów	513		486			55,20	
33	Świętokrzyskie	Staszów	559	447,22	574	449	456	60,00	
34	Warmińsko-Mazurskie	Lubawa	625		590			65,00	48,33
34	Warmińsko-Mazurskie	Szczytno	575				490	67,50	55,00
35	Wielkopolskie	Gniezno						80,00	
36	Wielkopolskie	Pleszew	590	460	607			63,30	
37	Zachodniopomorskie	Sławno	700		450			57,00	
38	Zachodniopomorskie	Świdwin						60,00	50,00

AGENCJA RYNKU ROLNEGO ODDZIAŁ TERENOWY w LUBLINIE

20- 126 Lublin ul Unicka 4

informuje, że w związku ze zmniejszoną podażą oraz wzrostem cen rynkowych żywca wieprzowego z dniem 1 lipca 2003r. zostały wstrzymane interwencyjne zakupy półtuszy wieprzowych

Ceny zbóż, żywca wołowego oraz wieprzowego

Zboża

Ceny w zł / tonę od 24.06.-03.07. 2003r.

Punkt skupu	PSZENICA	JĘCZMIEN	ŻYTO	PSZENŻYTO	OWIES BEŻŁUSKOWY	KUKURYDZA
Podlaskie Zakłady Spirytusowe „Alkown” Sp. z o.o. Międzyrzec Podlaski ul.Lubelska 65 tel. 371-50-82			380 + VAT <i>płatne od ręki</i>			
Mieszalnia pasz ”Wola Pasze” Biała Podlaska ul.Sidorska tel.342-22-01	540 + VAT	540 + VAT		490 + VAT	540 + VAT <i>owies zwykły- 400 + VAT</i>	540 + VAT <i>płatność po 7 dniach od dostawy</i>
PZZ „MIŁOSZ” Kijowiec gm. Zalesie tel. 375 75 57	500-550 + VAT – <i>płatność 14 dni</i>					
Mieszalnia pasz KOJPASZ Dubica	540 + VAT	540 + VAT	440 + VAT	490 + VAT		540 + VAT
Młyn Gospodarczy- Marek Trościańczyk Parczew ul. 11-go Listopada 107 tel.(083)354-17-67	530 + VAT		450 + VAT			
PPP BACUTIL Bedlno tel.352-86-01	540 + VAT	500 + VAT	380 + VAT	490 + VAT		520 + VAT
Gorzelnia w Bojanówce tel.353-00-47			400 + VAT	400 + VAT		

Żywiec wieprzowy i wołowy

Ceny w zł / kg od 24.06-04.07. 2003r.

Powiat	Żywiec wieprzowy		Żywiec wołowy		
Punkt skupu	tuczniaki	maciory	buhaje	Jałówki	Krowy
Biała Podlaska					
Biała Podlaska – Zakłady Mięsne „Dolina Łąk” Małaszewicze	3,25-3,30 + VAT	1,70 + VAT			1,40 -1,80 + VAT
“ FELIX” Rossosz	3,10 + VAT		3,20-3,40 + VAT	3,00 + VAT	
Łuków					
Zakłady Mięsne Łmeat” w Łukowie	3,10 + VAT	1,90-2,00 + VAT			
Parczew					
Parczew –ZM „ŁMEAT” Łuków	3,10 + VAT	1,80 + VAT	3,15-3,30 + VAT	3,00 + VAT	1,60-1,70 + VAT
ZM Małaszewicze - Jabłoń	3,20 + VAT				
Radzyń Podlaski					
Masarnia”Zemat” Wohyń Trościańczyk	3,10-3,20 + VAT				

Ile za ziemię?

Średnie ceny gruntów ornych w obrocie prywatnym w I kwartale 2003r., wg danych GUS, w poszczególnych województwach kształtowały się następująco:

Lp.	Województwo	Ceny gruntów ornych w złotych za hektar			
		Grunty Ogółem	Grunty kl. I – II	Grunty kl. III – IV	Grunty kl. V – VI
1	dolnośląskie	4 374	5 912	3 951	3 259
2	kujawsko-pomorskie	6 146	8 983	5 852	3 603
3	lubelskie	4 290	6 304	4 103	2 462
4	lubuskie	3 281	4 621	3 200	2 021
5	łódzkie	4 800	7 118	4 771	2 511
6	małopolskie	6 590	8 785	6 908	4 077
7	mazowieckie	6 107	9 568	5 646	3 107
8	opolskie	4 996	6 781	5 122	3 085
9	podkarpackie	4 052	5 617	4 154	2 386
10	podlaskie	5 369	7 524	5 456	3 128
11	pomorskie	4 833	6 305	5 155	3 040
12	śląskie	6 270	8 816	6 032	3 961
13	świętokrzyskie	4 623	6 802	4 530	2 538
14	warmińsko-mazurskie	3 457	4 474	3 797	2 099
15	wielkopolskie	6 546	9 589	6 082	3 966
16	zachodniopomorskie	3 926	4 487	4 463	2 829
	Polska	5 176	7 405	5 066	3 057

- **Przeciętna powierzchnia użytków rolnych przypadająca na 1 gospodarstwo rolne w województwie lubelskim wynosi - 6,30 ha.**

Od 1 lipca 2003 r. wysokość kredytu preferencyjnego na zakup gruntów rolnych w celu utworzenia lub powiększenia gospodarstwa rolnego w poszczególnych województwach nie może przekraczać wyżej podanych cen. Tworzone, powiększane lub urządzane gospodarstwo rolne nie może być mniejsze od średniej w województwie, z wyjątkiem działów specjalnych produkcji rolnej, rybołówstwa i rybactwa.

Dla porównania średnie ceny ziemi rolniczej w wybranych krajach UE:

Lp.	Kraj	Euro/ha	zł/ha
1	Polska	1 165	5 176
2	Francja	3 287	14 598
3	Grecja	8 235	36 572
4	Irlandia	8 752	38 869
5	Hiszpania	8 775	38 971
6	Niemcy	9 436	41 906
7	Dania	9 801	43 527
8	Belgia	12 579	55 865
9	Włochy	12 806	56 873
10	Holandia	24 869	110 446
11	Luksemburg	52 929	235 063
	Średnia cena	13 857	61 624

Dane z 1998 r. opracowane w IERiGZ.

1 ero = 4,4411 zł (cena z dnia 08.07.2003r.)

Statystyczne gospodarstwo rolne w Polsce ma obszar 7,2 ha, a w UE ponad 19 ha.

CENY MLEKA

*Ceny mleka SM Biała Podlaska
na dzień 04.07. 2003r.*

Jednostka tłuszczu - 1,0 gr/litr
Jednostka białka - 6,0 gr/litr

Dopłaty do litra mleka:

Klasa extra 15 gr/litr
Klasa I bez dopłaty
Pozaklasowe - 5 gr / liter
Członkowska za 1 udział 5 % ceny podstawowej
Członkowska za 2 udziały 10 % ceny podstawowej
Członkowska za 3 udziały 15 % ceny podstawowej
Restrukturyzacyjna pow 1500 - 2000 l / mc 2 gr / liter
Restrukturyzacyjna pow 2000 l / mc 6 gr / liter
Restrukturyzacyjna pow 3000 l / mc 8 gr / liter
Restrukturyzacyjna pow 4000 l / mc 10 gr / liter
Restrukturyzacyjna pow 5000 l / mc 12 gr / liter
Restrukturyzacyjna pow 10 000 l / mc 17 gr / liter
Za odstawę ze zbiornika 13 gr / liter do klasy Extra
i 8 gr do I klasy
Dopłata państwa - 7 gr / liter

Uwagi: do ceny wyjściowej dopłacany jest VAT w wysokości 3%,
jeden udział wynosi - 660 zł.

Przedsiębiorstwo Ekologiczne

EKOFLORA23 - 200 Kraśnik
ul. Kolejowa 14**Oferuje EKOSOLE**

Płynne nawozy dolistne stosowane w rolnictwie, sadownictwie, ogrodnictwie.

Właściwości:

- są wyjątkowo efektywne w działaniu, dają średniąwyżkę plonów o 18 % dzięki optymalnie dobranym składnikom dla poszczególnych roślin;
- mają najwyższą przyswajalność przez rośliny, dzięki najnowszej technologii wytwarzania (organiczna forma środka chelatującego);
- są koncentratami - posiadają najwyższą koncentrację składników pokarmowych (zalecane są niskie dawki na 1 ha);
- wyjątkowo szybko docierają do miejsc intensywnego wzrostu rośliny;
- są relatywnie najtańsze - najniższy koszt nawożenia na 1 ha.

Ekosole można kupić w sklepach i hurtowniach na terenie całego kraju*Zapraszamy*

Tel. do Działu Sprzedaży (081) 825 24 42; 825 20 25; 825 20 27

OSYSTEM**OFERUJE****P. P. H. U. "MLEKO-SYSTEM"**Ul. Składnicowa 8
21-200 Parczew

☎ (083) 355 13 09

fax (083) 355 13 08

- ✓ Wyposażenie budynków inwentarskich do hodowli bydła
 - ▶ urządzenia udojowe i schładzające (nowe i używane) firmy **WESTFALIA**
 - ▶ kalenice dachowe oraz kurtyny firmy **ARNTJEN**
 - ▶ przegrody stanowiskowe do obór uwięziowych oraz wolnostanowiskowych
- ✓ Wozy paszowe firmy **TRIOLIET**
- ✓ Artykuły zootechniczne
- ✓ Środki higieny doju
- ✓ Części zamienne do wszystkich typów dojarek
- ✓ Fachowe doradztwo

RAJ

**To
już
10 lat**

polecamy:

- pasze i koncentraty własnej produkcji,
- produkty firm LNB, AVITA, SANO, CHAPPI,
- śruty poekstrakcyjne, dodatki paszowe,
- artykuły zootechniczno-weterynaryjne,
- wyposażenie pomieszczeń inwentarskich,
- środki higieny doju firm: AVITA, Henkel, DeLaval.

PROMOCJE MAJ-CZERWIEC-LIPIEC

- ▶ Przy jednorazowym zakupie 3 worków 45 kg lub 6 worków 20 kg koncentratów naszej produkcji – kredka do znakowania zwierząt gratis
- ▶ Przy jednorazowym zakupie 10 worków 45 kg pasz pełnoporcjowych naszej produkcji 1 para rękawiczek gratis
- ▶ Niższe ceny premiksów LNB (Global-Mixy, Top-Mixy i 2,5 % Super)
- ▶ Przy zakupie koncentratów PROFIT z LNB – wybierasz nagrody

NOWOŚCI:

BTD-dodatek mineralno-witaminowy dla bydła, trzody chlewnej i drobiu z firmy AVITA (10zł/5 kg i 45zł/25kg)

Zalecenia: -bydło do 200 g na sztukę dziennie
 -trzoda chlewna do 100 g na sztukę dziennie
 -drób do 50 g na sztukę dziennie

AVITAMILK-preparat mlekozastępczy dla cieląt od 5 dnia (92zł/20kg)

AVITAMILK 12 S-preparat mlekozastępczy dla cieląt od 7 dnia z siemieniem lnianym (80zł/20kg)

EKOMLEKO-preparat mlekozast. dla cieląt po 6 tyg. (72zł/20kg)

ZAPRASZAMY DO NASZEJ SIEDZIBY:

▶ **KOJPASZ sp.j.** Dubica Dolna 26. tel. 378-22-52
tel/fax 378-23-00

oraz własnych punktów sprzedaży:

- ▶ Dawidy 83
- ▶ Łomazy ul. Lubelska 12
- ▶ Białka k/Radzynia
- ▶ "U Vuzła" Opole k/Podedwórze
- ▶ Szymczuk Bożena Rokitno 110

tel. 356-04-07
tel. 341-74-16
tel.0/501-652-980
tel.379-50-14
tel. 345-32-37

PYTAJ O NAS W DOBRYCH PUNKTACH PASZOWYCH !!!

opracowała

Małgorzata Lewandowska

Bieżącego roku, w drugiej dekadzie maja doszło do poważnego zatrucia pszczoł w pasiece hodowlanej Wojewódzkiego Ośrodka Doradztwa Rolniczego - Oddziału w Grabanowie. Zastosowanie toksycznego środka ochrony roślin sadowniczych niezgodne z instrukcją w okresie pełni kwitnienia mniszka lekarskiego rosnącego, w międzyrzędziach spowodowało wytrucie pszczoł lotnych oblatujących tę uprawę. Ponadto pszczoły lotne, które zdołały dotrzeć do uli i przekazać skażony nektar oraz pyłek pszczołom ulowym spowodowały również ich zatrucie. Na dennicach uli oraz przed wylotami przez okres kilku tygodni osypywały się warstwy niezdolnych do lotu, pełzających, drżących pszczoł. Obraz przerażający, który pozostanie w naszej pamięci nie pozwala o tym nie mówić i nie pisać. Takie nieodpowiedzialne postępowanie spowodowało niebagatelne straty hodowlane i produkcyjne pasieki.

To przecież pszczoły są synonimem pracowitości ponieważ karmią, leczą a także pomagają zachować młodość i urodę. To właśnie one przyczyniają się

Każdego roku, gdy zbliża się sezon stosowania środków ochrony roślin i zakwitają rośliny sadownicze, plantacje rzepaku i inne powraca ten sam problem - wytrucia pszczoł środkami ochrony roślin. Niestety zjawisko to nie jest marginalne.

Zatrucia pszczoł nadal groźne!

do zapylania ponad 90% roślin owadopylnych, w tym drzew owocowych powodując znaczną zwiększanie w ich plonowaniu. Korzyści z zapylania roślin są wielokrotnie wyższe niż wartość produktów pszczelich.

Jak wynika z doniesień pszczelarzy, do zatrucia nierzadko dochodzi również przy niszczeniu szkodników ziemniaków, plantacji zbóż oraz przy odchwaszczaniu tych upraw. Rośliny kwitnące w pobliżu chronionych plantacji mogą w wyniku ich skażenia także być toksyczne dla pszczoł.

Należy podkreślić, że wszędzie tam, gdzie do ochrony roślin stosuje się preparaty chemiczne, zawsze istnieje ryzyko zaistnienia okoliczności, w których okażą się one niebezpieczne dla owadów pożytecznych. Użytkowanie wszelkich środków ochrony roślin wymaga więc ogromnej wiedzy i odpowiedzialności osób wykonujących zabiegi chemiczne, przestrzegania przepisów regulujących ich przeprowadzanie oraz współpracy z właścicielami pasiek i troski nie tylko o swoje dobro. Spośród wielu zasad dotyczących wykonywania zabiegów chemicznych, naczelną powinna stać się ta, aby nie stosować

środków ochrony w okresie kwitnienia roślin pożytkowych, uprawnych i chwastów. Jeżeli takie zabiegi są niezbędne, należy je przeprowadzać jedynie pod wieczór, przy użyciu preparatów nieprzekraczających kilkugodzinnego okresu prewencji.

Najczęstszym powodem zatrucia pszczoł są zabiegi chemiczne przeprowadzane wbrew zaleceniom, czyli w okresie kwitnienia roślin, bądź w czasie kwitnienia znajdujących się w nich chwastów, a o ich skali decyduje areal chronionej rośliny i jej atrakcyjność dla pszczoł.

Ochrona pszczoł w świetle obowiązujących ustaw

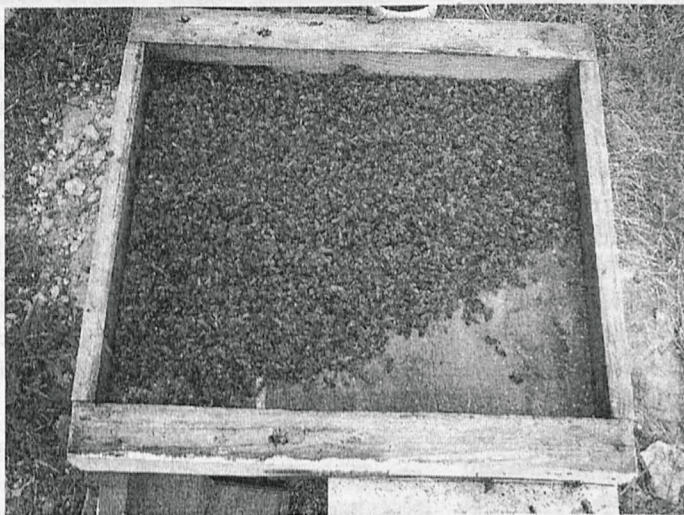
Ustawa z dnia 12 lipca 1995 r. o ochronie roślin sadowniczych, znowelizowana 16 lutego 2001 r., jest najnowszym aktem prawnym rangi ustawy, który reguluje szeroko pojętą ochronę roślin i zapobieganie zagrożeniom dla zdrowia ludzi i zwierząt (w tym pszczoł) oraz środowiska w wyniku stosowania środków ochrony roślin.

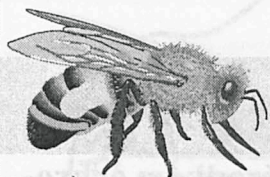
Artykuł 20 wymienionej ustawy klasyfikuje środki ochrony roślin. Obecnie w zakresie toksyczności dla pszczoł, środki te zalicza się do czterech grup: **bardzo toksyczne, toksyczne, szkodliwe i pozostałe.** Klasyfikacji takiej nie przeprowadza się dla środków, których zakres i sposób stosowania wyklucza możliwość zetknięcia się z pszczołami, np. niektórych zapraw nasiennych. Wynika z tego, że środków ochrony roślin nie zalicza się już do mało szkodliwych i praktycznie nieszkodliwych dla pszczoł, co mogło być odczytywane przez stosujących środki jako stosunkowo bezpieczne podczas wykonywania zabiegów w pobliżu pasiek.

Przepisy ustawy o ochronie roślin uprawnych przewidują również **skutki prawne za spowodowanie wytrucia pszczoł oraz za nieprzestrzeganie okresów prewencji.**

Art. 50 ust.1 pkt 15 mówi: "Kto (...) stosuje środki ochrony roślin w sposób niezgodny z etykietą-instrukcją

Ciąg dalszy na s. 16 ➔

Produkcja zwierzęca

➔ stosowania lub z obowiązującymi zasadami ich stosowania (...) podlega karze aresztu albo grzywny". Należy tutaj przybliżyć znaczenie "niezgodnego" z etykietą-instrukcją stosowania środków ochrony roślin. Mówi o tym art. 29 ust.1: "środki ochrony roślin należy stosować tylko do celów określonych w etykiecie-instrukcji stosowania i ściśle wg podanych w niej zaleceń w taki sposób, aby nie dopuścić do zagrożenia zdrowia ludzi, zwierząt (w tym pszczół) i skażenia środowiska". Niewłaściwym stosowaniem środków ochrony roślin jest również niezachowanie odpowiedniej odległości wykonywania zabiegu (20m) od m.in. pasiek, co podano w art. 37 ust.1 pkt 1 lit. b. W art. 37 ust. 4 pkt 2 precyzowano również zakaz zakładania upraw wymagających intensywnego stosowania środków ochrony roślin w odległości mniejszej niż 20 m, m.in. od pasiek. Przepis ten zabrania zakładania nowych upraw, pszczelarz natomiast nie powinien rozstawiać uli w pobliżu już istniejących plantacji roślin, które wymagają intensywniej ochrony.

Art. 31 zobowiązuje wszystkich posiadaczy roślin i gruntów, na których rosną rośliny, do przestrzegania okresów karencji i prewencji przy stosowaniu środków ochrony roślin, niezależnie od tego czy sami wykonują zabieg, czy korzystają z usługi. Oprócz tego art. 37 ust. 4 pkt 3 zabrania stosowania środków ochrony roślin niezgodnie z okresami karencji i prewencji przez wszystkich wykonujących zabiegi, nie tylko posiadaczy, ale również usługodawców.

Art. 50, ust. 1, pkt 18 przewiduje konsekwencje karne za nieprzestrzeganie okresów karencji i prewencji, a szczególnie prewencji dla pszczół.

Orzekanie o karze w przypadku złamania wymienionych w ustawie przepisów, następuje w trybie przepisów o postępowaniu w sprawach o wykroczenia. Obecnie sprawy takie są kierowane do właściwych terenowo sądów grodzkich. W drodze postępowania administracyjnego możliwe jest więc pociągnięcie winnego do odpowiedzialności karnej.

Pośrednio ochrona pszczół jest wspomagana zapisami rozporządzenia Ministra Rolnictwa i Rozwoju Wsi z dnia 20 września 2001 r. w sprawie szczegółowych wymagań dla jednostki organizacyjnej prowadzącej szkolenia w zakresie wykonywania zabiegów środkami ochrony roślin (Dz.U. z 2001 r. Nr 114 poz. 1222). Nakłada ono obowiązki przeprowadzenia zajęć teoretycznych, podczas szkoleń dla osób wykonujących zabiegi środkami ochrony roślin, z zakresu prewencji oraz oddziaływania środków ochrony roślin na organizmy pożyteczne.

Poszkodowani pszczelarze mogą występować z roszczeniami o odszkodowanie w wyniku ugody lub na drodze sądowej z powództwa cywilnego. Muszą wówczas zadbać o zgromadzenie właściwych dowodów, w tym wyników badań zatrutych pszczół, roślin itp.

W przypadku podejrzenia o wytrucie pszczół środkami ochrony roślin poszkodowany pszczelarz powinien niezwłocznie zawiadomić o tym zdarzeniu właściwy terenowo organ samorządu gminy, do zakresu działań którego należą wszystkie sprawy publiczne o znaczeniu lokalnym oraz zadania własne obejmujące ochronę środowiska i przyrody (wg art. 6 ust. 1 i art. 7 ust. 1 pkt 1 ustawy z dnia 8 marca 1990 r. o samorządzie gminnym). Sprawę taką należy rozpatrzyć bez niepotrzebnej zwłoki, tak więc organ gminy niezwłocznie powołuje komisję, w skład której powinien wchodzić pracownik Inspekcji Ochrony Roślin i Nasiennictwa (do zadań Inspekcji należy m.in. nadzór nad stosowaniem środków ochrony roślin oraz przestrzeganiem okresów karencji i prewencji) oraz osoba kompetentna w sprawach pszczelarstwa (np. pracownik weterynarii, ochrony środowiska lub związku pszczelarskiego). Przy czym podkreślić należy, że pracownicy inspekcji nie będą szacowali strat, ani wysokości odszkodowania, mogą się jedynie wypowiedzieć jako eksperci w sprawie prawdopodobieństwa wytrucia pszczół środkami ochrony roślin w konkretnym przypadku. W postępowaniu takim poszkodowany pszczelarz jest stroną

i według art. 10 ustawy z dnia 14 czerwca 1960 r. Kodeks postępowania administracyjnego, może brać czynny udział na każdym etapie tego postępowania. Powinien domagać się on komisyjnego pobrania próbki martwych pszczół i skierowania jej do analizy. W takim przypadku koszt przesyłki i analizy pokrywa osobiście pszczelarz. Wynik analizy jest dowodem w postępowaniu cywilnym w sprawie o odszkodowanie. Podczas pobierania próbek martwych pszczół należy przestrzegać kilku zasad

➔ Aby próbka była wiarygodna do celów procesowych musi być pobrana i zabezpieczona komisyjnie - w obecności przedstawicieli inspekcji ochrony roślin i nasiennictwa lub inspekcji weterynaryjnej

➔ Wielkość próbki-najlepiej, gdy wynosi około 200 g owadów, ale nie mniej niż 50g, pobranych bezpośrednio z ula lub jego sąsiedztwa, jest to wielkość niezbędna do wykonania wszystkich analiz.

➔ Aby badanie było możliwe, bardzo ważne jest poznanie nazwy środka ochrony roślin, który przyczynił się do wytrucia pszczół. Niestety, jest to często bardzo trudne, ponieważ sprawca wytrucia nie chce przyznać się do winy. Jednak na każdej osobie stosującej środki ochrony roślin ciąży obowiązek ewidencji wszystkich przeprowadzonych zabiegów z podaniem nazwy środka. Inspekcja Ochrony Roślin i Nasiennictwa ma prawo żądać wglądu w taką dokumentację.

Innym sposobem poznania przypuszczalnej nazwy środka jest przeprowadzenie wywiadu w punktach obrotu środkami ochrony roślin. Zdarza się bowiem, że rolnicy w danym rejonie stosują te same środki na te same szkodniki, choroby czy chwasty. Podczas ustalania nazwy środka należy jednak pamiętać o tym, że często stosuje się je w mieszankach z innymi agrochemikaliami i ważne jest tutaj poznanie nazw wszystkich preparatów.

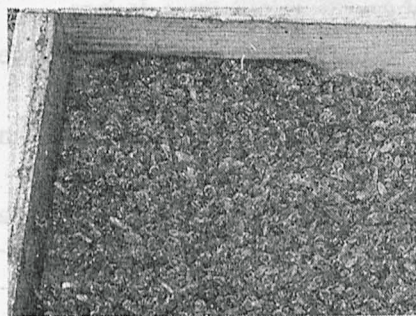
➔ Bardzo ważne i być może najważniejsze po pobraniu próbki zatrutych

Produkcja zwierzęca

➔ pszczoł jest jak najszybsze jej zamrożenie. Zachodzące zmiany w organizmach martwych pszczoł mogą doprowadzić do rozkładu substancji, która spowodowała ich zatrucie. Natomiast obniżenie temperatury spowalnia procesy chemiczne i określenie rodzaju oraz ilości substancji w materiale zamrożonym, nawet po dłuższym czasie, jest jeszcze możliwe. Dlatego bardzo ważne jest zebranie pszczoł jak najszybciej, po stwierdzeniu ich zatrucia, do opakowania plastikowego lub szklanego i zamrożenie np. w domowej zamrażarce.

Najwięcej kłopotu sprawia przekazanie zamrożonej próbki do analizy. Należy wówczas przekazać ją przesyłką ekspresową (np. kurierską), aby czas, gdy jest rozmrożona, był najkrótszy. Niektóre firmy kurierskie dysponują opakowaniami termoizolacyjnymi. Jednak wysyłka próbek w takim opakowaniu jest kosztowna, wynosi około 300 zł za opakowanie. Można wykorzystać opakowania termoizolacyjne, np. styropianowe, termosy itp. Przesyłkę należy wysłać w taki dzień tygodnia, aby dotarła do laboratorium w dzień roboczy i mogła być ponownie zamrożona.

Przed przekazaniem próbki do badań należy upewnić się w sprawie środków, którymi spowodowano zatrucie pszczoł, a także ustalić warunki odpłatności za badania.

Adresy laboratoriów, które prowadzą badania:

➔ Zakład Higieny Weterynaryjnej w Poznaniu, Pracownia Chemii Pasz i Toksykologii, ul. Grunwaldzka 250, 60-166 Poznań, tel. 0 - prefiks-61 868-93-47,

➔ Instytut Ochrony Roślin w Poznaniu, Zakład Badania Pozostałości

Środków Ochrony Roślin, ul. Mieczurina 20, 60-318 Poznań, tel. 0-prefiks-61 864-90-54,

➔ Instytut Ochrony Roślin w Poznaniu, Terenowa Stacja Doświadczalna, ul. Chelmońskiego 22, 15-195 Białystok tel. 0-prefiks-85 67-51-542, fax 0-prefiks 85 675-34-19

Do prawidłowo pobranej i zabezpieczonej próbki pszczoł powinien być dołączony protokół pobrania próbki podpisany przez komisję. Protokół powinien zawierać adres pasieki, datę pobrania, nazwisko i adres pokrzywdzonego pszczelarza, wielkość pasieki, przypuszczalne nazwy środków ochrony roślin wraz z ich cyfrowym i literowym rozszerzeniem (np. Basudin 25 EC a nie tylko Basudin), orientacyjną wielkość próbki oraz miejsce pobrania pszczoł (bezpośrednio z ula, z sąsiedztwa ula, z plantacji itp.).

Szacowanie strat powinno być przeprowadzone rzetelnie, z uwzględnieniem bardziej odległych skutków zatrucia, jak koszty związane z odnową rodzin, utrata lub zmniejszenie zbiorów miodu czy innych pozyskiwanych w pasiece produktów.

Gdy sprawca wytrucia czy zatrucia pszczoł nie poczuwa się do odpowiedzialności i nie zgadza się na rekompensatę wyrządzonej szkody, udowodnienie mu winy i uzyskanie odszkodowania wymaga od pszczelarza bardzo dużo inwencji, czasu i dodatkowych kosztów. Z tego względu bardzo wielu z nich rezygnuje z dochodzenia swych praw na drodze sądowej, a ilość spraw toczących się z tego tytułu jest znikoma w porównaniu z częstotliwością rzeczywistego zatrucia rodzin pszczeł w wyniku stosowania pestycydów.

Poszkodowanym pszczelarzom pozostaje często jedynie zabezpieczenie pasieki przed dalszymi skutkami

zatrucia i wzmożona opieka nad rodzinami pszczelimi, które nie zginęły. Podstawową sprawą przy nadal istniejącym zagrożeniu ze strony chronionych roślin jest przerwanie lotu pszczoł na skażony pożytek. Najskuteczniejszym sposobem jest wywiezienie pasieki w inne miejsce. Jeśli zaś nie jest to możliwe, należy chociaż częściowo ograniczyć loty, np. przez odwrócenie uli, a tym samym zmianę

położenia wylotków. Przy dużym ubytku pszczoł rodziny zatrute wymagają ścieśnienia gniazda i dostosowania jego wielkości do aktualnej siły rodzin. W sytuacji, gdy obserwuje się również zatrucie młodych pszczoł ulowych i czerwii, należy usunąć z rodzin plastry ze świeżym nakropem i pierzgą, gdyż istnieje duże prawdopodobieństwo ich skażenia. Rodziny wymagają także ocieplenia i podkarmienia niedużymi dawkami ciepłego syropu (1:1). Rodziny słabe, które nie rokuja nadziei na samodzielną regenerację, trzeba połączyć. Po kilku dniach konieczny jest powtórny przegląd pasieki, gdyż często skutki negatywnego działania pestycydów dają o sobie znać jeszcze przez dłuższy czas.

W latach dziewięćdziesiątych nastąpił dynamiczny rozwój agroturystyki w Polsce. Rolnicy, dla których dochód z działalności rolniczej stawał się niewystarczający do utrzymania rodziny, coraz częściej podejmowali decyzję o świadczeniu usług turystycznych w swoim gospodarstwie rolnym i na jego bazie. W konsekwencji ta sytuacja doprowadziła do powstania dużej ilości gospodarstw agroturystycznych.

Jak podają statystyki, mamy w kraju około 5,5 tysiąca gospodarstw agroturystycznych, dysponujących liczbą miejsc noclegowych około 30 tysięcy.

W ostatnich latach zaobserwowano zmniejszony popyt na usługi agroturystyczne, co wiąże się w dużej mierze ze zubożeniem mieszkańców miast. Jeśli weźmiemy pod uwagę ilość gospodarstw agroturystycznych i zmniejszony popyt, to sytuacja oferentów usług turystycznych jest trudna. Jak wykazują naukowcy - tylko oferty niepowtarzalne, wyróżniające się, o wyjątkowo wysokiej jakości, a wcale nie najtańsze, mają szansę znaleźć nabywców.

Także naukowcy zwrócili uwagę na fakt, że pojęcie turystyki wiejskiej, definiowane w latach dziewięćdziesiątych już nie istnieje. Nowoczesne pojęcie marketingu na najważniejszym planie stawia klienta - czyli nabywcę usług turystycznych. W związku z tym, dla usługodawców najważniejszą, najpotrzebniejszą wiedzą staje się wiedza, dotycząca potencjalnych nabywców usług, informacje o ich potrzebach i wymaganiach. Nie sprzeda się bowiem usługi takiej, jakiej klient nie potrzebuje. Nowoczesny marketing jest procesem rozpoznającym, przewidującym i zaspokajającym potrzeby klienta. Musi być skoncentrowany na kliencie, wszystkie działania muszą być prowadzone pod kątem wymagań stawianych przez nabywców usług. Musi też bazować na rzetelnych informacjach, a nie

Marketing usług agroturystycznych

przypuszczeniach i domysłach. Marketing powinien również przewidywać przyszłość - trwałość i funkcjonowanie w przyszłości, przewidywanie przyszłych potrzeb i tendencji, aby przygotować gospodarstwo na te wyzwania.

Aby poznać potrzeby i wymagania potencjalnych klientów ważne są badania rynkowe, bo to one będą pomocne podczas tworzenia oferty agroturystycznej. Ważne staje się w tym momencie:

- ⇒ kto będzie odbiorcą usług w danym regionie,
- ⇒ skąd będzie pochodził odbiorca,
- ⇒ jakimi motywami kieruje się przy wyborze miejsca wypoczynku.

Nie można też zapominać o ważnym śledzeniu poczyną konkurencji - jej oferty, ceny, metod sprzedaży i działań promocyjnych.

Gdy zrobimy już rozpoznanie, kto będzie nabywcą naszych usług, przygotowujemy ofertę, dostosowaną do tych nabywców. W badaniach, dotyczących potrzeb i wymagań usługobiorców operuje się pojęciem grupy celowej. Grupa celowa - to grupa ludzi o podobnych cechach osobowych, motywacjach urlopowych i sposobach spędzania czasu wolnego. Przy podziale bierze się pod uwagę: zawód, poziom dochodów, stan rodzinny, poziom wykształcenia, zainteresowania, sposób spędzania wolnego czasu. Najważniejsze grupy celowe w agroturystyce to:

- ⇒ rodziny z dziećmi (z niemowlętami i małymi, oraz z dziećmi starszymi),
- ⇒ ludzie starsi (seniorzy),
- ⇒ niepełnosprawni,
- ⇒ ekolodzy (miłośnicy przyrody),
- ⇒ wędkarze,

⇒ myśliwi,

Wiedza dotycząca potencjalnych nabywców usług uwzględnia też czynniki, takie jak:

- ⇒ produkt turystyczny, dokładnie taki, jakiego potrzebują odbiorcy,
- ⇒ cena - przychód, minus dobrze wyliczone koszty stałe i zmienne, wyznaczy nam poziom ceny, jaką powinniśmy uzyskać za sprzedany produkt,
- ⇒ miejsce, w którym klient będzie dokonywał zakupu produktu,
- ⇒ działalność promocyjna,
- ⇒ fachowa obsługa - jakość obsługi, czyli cechy takie jak - uprzejmość, życzliwość, kompetencje, dyspozycyjność, itp.

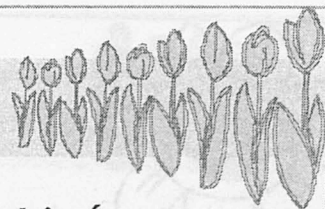
Na zakończenie artykułu jeszcze raz chcę podkreślić potrzebę tworzenia wysokiej jakości oferty agroturystycznej. Oferty wysokiej jakości łatwiej znajdują nabywców, mimo, że są droższe.

Najważniejsze cechy jakościowe to:

- ⇒ Konkretyzacja - nadanie usługom cech realności,
- ⇒ Solidność - wykonywanie usług na tak samo dobrym poziomie, zgodnym z obietnicą,
- ⇒ Szybkość obsługi - dyspozycyjność, terminowe i dokładne wykonywanie usługi,
- ⇒ Pewność i fachowość obsługi - wiedza, kompetencje, profesjonalne podejście do klienta,
- ⇒ Empatia - ciepłe, indywidualne podejście do każdego klienta, indywidualizacja usług i sposobów świadczenia.

Na podstawie materiałów z seminarium w CDRRiOW Oddział w Krakowie:

Bożena Warda

Porady w ogrodzie lipiec - sierpień

Lipiec i sierpień to miesiące wakacyjne w których miło poddać się letniemu lenistwu. Niestety, pracy w ogrodzie nie brakuje. Musimy szczególnie zająć się naszymi roślinami, część podzielić i przesadzić na nowe miejsca. W okresie mniejszej ilości opadów i wystąpienia suszy należy pamiętać o częstszym podlewaniu.

Drzewa i krzewy ozdobne

Nadal można sadzić drzewa i krzewy ozdobne, ale tylko te które są w pojemnikach.

Przestajemy nawozić nawozami mineralnymi, inaczej ich młode pędy nie zdążą zdrewnieć przed zimą i przemarzną. Nadal podlewamy krzewy, szczególnie te o płytkim systemie korzeniowym: azalie, rododendrony, hortensje i wrzose.

Pamiętajmy, o ostatnim strzyżeniu żywopłotów, aby rany po cięciu zdążyły się zabić przed nadejściem zimy.

Jeśli na krzewach zauważymy, przędziorki, mszyce opryskujemy je środkami chemicznymi, np.: na hortensjach, pięciornikach, budlei, środkami: Talstar, Neoron lub Mitak. Mszyce na różach, wiciokrzewach, jałowcach i

zastosować Sportak, Baycor, Bayleton. Zapobiegawczo opryskajmy także wierzby przeciwko rdzy, stosując Foliukur i Baycor.

Trawnik

W czasie lipcowych i sierpniowych dni o trawnik musimy szczególnie zadbać, należy systematycznie nawadniać dlatego podlewamy co 2-3 dni, rano lub wieczorem tak by woda przesiąkała na głębokość 10-15 cm, gdzie znajdują się korzenie traw. Co tydzień powinniśmy trawnik kosić.

Oczko wodne

W lipcu i sierpniu kwitnie większość roślin wodnych. Ich przekwitłe kwiatostany trzeba usuwać aby nie dopuścić do niekontrolowanego wysiewu nasion, a jeżeli rośliny staną się zbyt ekspansywne, należy je przerwać. Przerwywamy szybko rozrastające się rośliny, np.: moczarkę kanadyjską, rdestnicę, aby nie zarosły oczka wodnego.

Jeśli są dni upalne, trzeba regularnie podlewać rośliny strefy przybrzeżnej.

W nasłonecznionych zbiornikach, w których jest za dużo ryb

i za mało roślin, bardzo szybko rozwijają się glony. Można je wyławiać siatką, a także zwalczać za pomocą środków ekologicznych do zwalczania glonów. W miarę wyparowywania wody, należy ją uzupełniać do odpowiedniego poziomu. Pamiętajmy również o oczyszczaniu za pomocą

filtrów. Dziennie pompki filtrujące powinny pracować około 4 godzin / uzależnione jest to od pojemności pompki i powierzchni oczka.

Byliny

po wykopaniu bylin cebulowych i ich obsuszeniu musimy pamiętać o ich oczyszczeniu z ziemi i resztek uschniętych liści oraz oddzieleniu poszczególnych cebulek. Następnie przechowujemy w suchym i przewiewnym pomieszczeniu w temperaturze 20-30°C, hamuje to przedwczesne wyrastanie korzeni i pędów.

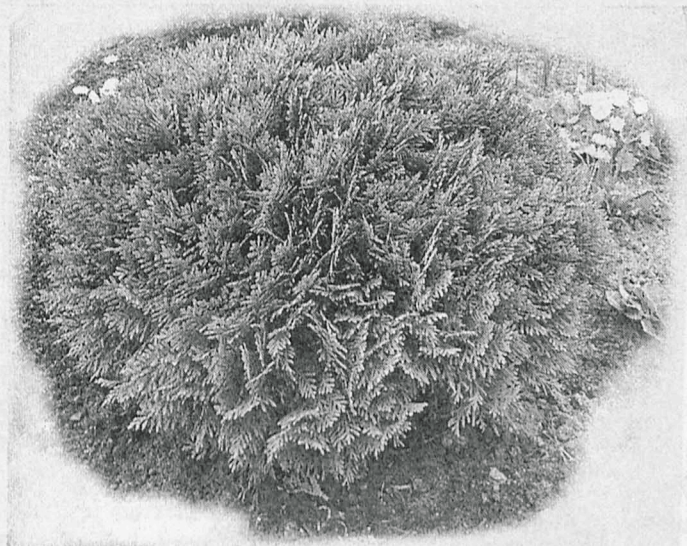
przygotowujemy podłoże pod rośliny cebulowe, stanowiska odchwaszczamy, głęboko przekopujemy oraz stosujemy wapno w tym celu aby uzyskać odczyn gleby pH 6.5-7.5. Należy pamiętać o tym, że nie wszystkie rośliny cebulowe potrzebują jednakowej gleby np.: narcyze i hiacynty lepiej udają się na glebach lżejszych i piaszczystych, natomiast lilie wymagają gleb żyznych i próchnicznych o odczynie kwaśnym. Ziemowity najlepiej sadzić na glebie żyznej i wilgotnej.

miesiące letnie jest to okres do dzielenia i przesadzania bylin. Podczas pochmurnej deszczowej pogody dzielimy i sadzimy niektóre byliny, np.: rogownicę, macierzankę, czyściec, barwinek, rojniki, rozchodniki, żagwin i floks skrzydlasty. Rozmnażamy przez podział kosańce, liliowce, złocienie i piwonie. Co najmniej sześciolatnie piwonie wykopujemy ostrożnie, aby nie uszkodzić kruchych korzeni. Wykopujemy a następnie usuwamy chore i uszkodzone korzenie a następnie dzielimy tak żeby każda część miała 3-5 silnych pąków.

Pamiętajmy, żeby korzenie po posadzeniu znalazły się nie głębiej niż 4 cm pod powierzchnią gruntu, inaczej przez kilka lat piwonie mogą nie kwitnąć.

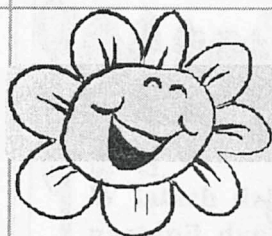
rozmnażamy lilie białe, które przechodzą okres spoczynku. Później,

Ciąg dalszy na s. 20 ➡

innych zwalczamy preparatami; Decis, Talstar lub Pirimor.

Podczas deszczowej pogody może wystąpić czarna plamistość na różach, wówczas stosujemy Rubigan lub Bayleton. Przy wystąpieniu mączniaka prawdziwego na krzewach róż należy

Aktywizacja

opracowała
Sęczyk Agnieszka

Okres letni, czas wakacji to pora licznych imprez plenerowych i festynów. W niecodziennej atmosferze mogli spędzić niedzielne popołudnie 22 czerwca mieszkańcy Bordziłówki Starej i okolicznych miejscowości podczas festynu wiejskiego.

Festyn został zorganizowany przez Stowarzyszenie "Otwarta Wieś" we współpracy z miejscową OSP, przy pomocy Ośrodka Doradztwa Rolniczego w Grabanowie, a także wsparciu ze strony władz Gminy Leśna Podlaska, Spółdzielni "Leśnianka", Banku Spółdzielczego i Piekarni "Partner". Swojej pracy nie szczędzili również mieszkańcy Bordziłówki: dzieci, młodzież i dorośli.

Impreza dała okazję mieszkańcom

Festyn

wsi do wyjścia z domu, pozostawienia na chwilę swoich trosk, spędzenia czasu wśród znajomych, w atmosferze relaksu i zabawy. Była również okazją do podniesienia swojej wiedzy o roli i znaczeniu współpracy w rozwiązywaniu lokalnych problemów. Temu ostatniemu celowi służył wykład Pani Beaty Krzewińskiej z lubelskiej firmy konsultingowej, a jednocześnie przedstawicielki Fundacji w Służbie Wsi na temat "Rozwój współpracy lokalnej

w kontekście integracji z Unią Europejską". Oprócz znaczenia współdziałania Pani Beata mówiła o możliwościach pozyskiwania w przyszłości środków na realizację określonych działań z funduszy strukturalnych Unii Europejskiej.

Niedzielne spotkanie było również okazją do porozmawiania o inicjatywach Stowarzyszenia i możliwościach realizacji postawionych celów. Rolę i

gdy z cebul wyrosną nowe liście i korzenie, nie będziemy mogli już ich przesadzić. Dzielimy szachownicę cesarską i sadzimy na głębokość 25 cm -duże cebule, mniejsze płycej. Sadzimy je w miejscach gdzie nie ma zastoisk wodnych, więc pod każdą cebulę dobrze podsytać grubego żwiru.

☞ kosańce przesadzamy i rozmnażamy po 2-4 tygodni po przekwitnięciu. Sadzonki sporządzamy jedynie z młodych i zdrowych części kłączy co najmniej trzyletnich okazów. Po posadzeniu skracamy liście do 10-15 cm wtedy rośliny szybciej się przyjmą w nowym miejscu.

Balkony

☞ rośliny balkonowe regularnie podlewamy i raz w tygodniu zasilamy nawozem wieloskładnikowym do roślin kwitnących. Dobrze jest dobierać rodzaj nawozu do gatunku roślin balkonowych.

☞ jeśli pojawiają się na nich szkodniki lub choroby grzybowe, stosujemy środki chemiczne. Najlepiej zabieg wykonać rano lub późnym wieczorem, gdy ostre słońce może poparzyć liście opryskane preparatem.

☞ w sierpniu możemy się pokusić na samodzielne przygotowanie sadzonek uczepu, werbeny, fuksji, i pelargonii. Sadzonki przygotowujemy z wierzchołków pędów tych roślin o długości 10-12 cm, mające co najmniej dwa węzły. Usuwamy z nich pąki kwiatowe i umieszczamy w mieszance piasku z torfem, następnie okrywamy folią i ustawiamy w jasnym miejscu, ale nie bezpośrednio na słońcu. Po ukorzenieniu się czyli po około 2 tygodniach sadzimy do doniczek, następnie 3-krotnie usuwamy wierzchołki, aby pobudzić rośliny do rozkrzewienia się. ■

Teresa Wypych

w Bordzidłówce

➔ znaczenie pracy stowarzyszenia docenili przybyli do Bordzidłówki goście. Wśród nich byli: Wójt Gminy - Pan Marian Tomkowicz, Przewodniczący Rady Gminy - Pan Marek Laszuk, Pracownicy WODR O. w Grabanowie: Marian Kalabun, Danuta Karmasz, Andrzej Mazur, Agnieszka Sęczyk, Dariusz Sęczyk, Prezes Spółdzielni "Leśnianka" - Pan Jan Stasiuk, Współwłaściciel Piekarni Partner - Pan Krzysztof Rechnio, Pani Danuta Szaniawska - Dyrektor Szkoły Podstawowej w Romaszkach.

Program pozostałej części festynu został tak przygotowany, aby każdy mógł w nim znaleźć coś dla siebie. Były konkursy i zabawy dla dzieci, występy artystyczne, stół z potrawami regionalnymi i wiele innych atrakcji. W pięknej wiązance piosenek ludowych zaprezentował się zespół ludowy "Worgulanki" z sąsiednich Worgul. Zespół obrzędowy "Rumianki" ze Szkoły Podstawowej w Romaszkach przedstawił obrzędy ludowe związane ze swoją wsią, a także dał popis umiejętności aktorskich w spektaklu "Czarownice". Trudno było nie ruszyć do tańca przy piosenkach wykonywanych przez dziewczęta z zespołu młodzieżowego "Kalejdoskop" działającym przy GOK

w Białej Podlaskiej. Efektownie zaprezentowała się leśniańska grupa taneczna "Enigma". Zgromadzoną publiczność skutecznie rozbawił Paweł Borysiuk z Zakanała, naśladując Marcina Dańca w parodii teleturnieju "Familia-da". Nie zabrakło również jak na taką imprezę przystało cukrowej waty, a zamiast koników bujanych, były prawdziwe, pięknie osiodłane, zachęcające do przejażdżki.

Uczestnicy mogli zasięgnąć informacji w sprawach dotyczących rolnictwa u specjalistów WODR. W punkcie medycznym można było dokonać pomiaru ciśnienia krwi i poziomu cukru. Festyn zakończył się zabawą ludową, trwającą do białego rana.

Pierwsza wakacyjna niedziela poskapiła słońca, ale ciepła atmosfera rekompensowała niedogodności, jakie przyniosła pogoda. Miejmy nadzieję, że za rok znowu spotkamy się w Bordzidłówce, a organizowany od ubiegłego roku festyn wpisze się na stałe w kalendarz imprez wsi i

przejdzie do tradycji, wzbogacany i upiększany elementami kultury ludowej.

Stowarzyszenie "Otwarta wieś" z siedzibą w Bordzidłówce Starej powstało 01.09.2002r.

Celem Stowarzyszenia jest:

- ➔ działanie na rzecz aktywizacji i integracji społeczności lokalnej,
- ➔ działanie na rzecz poprawy jakości życia na wsi,
- ➔ wspieranie podnoszenia poziomu wiedzy i wykształcenia mieszkańców wsi oraz rozwój działalności kulturalnej i oświatowej,
- ➔ pielęgnowanie i podtrzymywanie tradycji kulturowych wsi,
- ➔ wspieranie podnoszenia wiedzy mieszkańców terenów wiejskich w zakresie integracji Polski z Unią Europejską,
- ➔ wspieranie działań na rzecz postępu informatycznego na terenach wiejskich,
- ➔ reprezentowanie interesów mieszkańców wsi,
- ➔ działanie na rzecz poprawy infrastruktury na wsi,
- ➔ działanie na rzecz poprawy pozycji społecznej, ekonomicznej i kulturalnej mieszkańców wsi,
- ➔ współudział w inicjowaniu i koordynacji prac na rzecz wsi i środowiska.

Dotychczasowa działalność Stowarzyszenia oparta jest wyłącznie na pracy społecznej członków. ■

Gospodarstwo Rolno-Nasienne

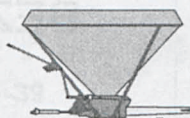
Andrzej Kiryczuk

Zaliszcz 24

21-222 Podedwórze tel. (083) 379 51 66, 0 606 496 047

Oferuje do sprzedarzy jesienią 2003 roku materiał siewny kwalifikowany zaprawiony, następujących gatunków i odmian:

- Pszenica ozima odmiana ZYTA K₁
- Pszenica ozima odmiana SUKCES K₁
- Pszenżyto ozime odmiana JANKO K₁
- Pszenżyto ozime odmiana KITARO K₁
- Pszenżyto ozime odmiana WITON K₂
- Górczyca na poplony

7 - 8 / 2003

Aktywizacja

Potrawy z warzyw

Szczególnie w okresie letnim mamy duży wybór świeżych warzyw i postaramy się je wykorzystać. Poniżej podaję kilka łatwych w przygotowaniu potraw, dostępnych w tym okresie.

Kolorowa sałatka

Główka sałaty, pomidor, kilka rzodkiewek, 2 jaja na twardo, 2 plastry szynki lub mięsa pieczonego.

Wszystkie składniki umyć, pokroić, wymieszać i zalać sosem.

Sos-4 łyżki oleju, 1 płaska łyżeczka musztardy, kwasek cytrynowy, sól, pieprz, cukier do smaku. Wszystkie składniki sosu dokładnie wymieszać.

Szpinak zapiekany

1 kg szpinaku, umyć i chwilę gotować w osolonej wodzie. Odcedzić. Przygotować biały sos- rozgrzać na patelni 2 łyżki masła z dodatkiem 2 łyżek mąki i rozprowadzić 1 szklanką mleka, ciągle mieszając, dodać sól, pieprz i gałkę muszkatołową.

Sos ten wymieszać ze szpinakiem. Prodziż lub naczynie żaroodporne wysmarować masłem i wyłożyć szpinak. Łyżką zrobić dołki, w które wbić surowe jajka. Posypać tartym serem.

Warzywa stanowią ważną grupę produktów żywnościowych w codziennym żywieniu człowieka. Dostarczają one witamin i składników mineralnych, działają zasadotwórczo na nasz ustrój.

Zapiekać około 15 minut

Sałatka z pomidorów w śmietanie

4-6 pomidorów, 2 cebule, 2 kwaszone ogórki, sól, pieprz, 1 szklanka śmietany, koper, jajka.

Pomidory, cebulę, ogórki i ugotowane jajka pokroić w słupki, wyłożyć do salaterki, osolić, oprószyć pieprzem, wymieszać ze śmietaną.

Sałatka z młodych warzyw

Po 20 dag marchwi i ziemniaków, nieduży seler, szklanka wyluskanego groszku, pół kalafiora średniej wielkości, 2 cebule, 2 ząbki czosnku, 2 winne jabłka, półtorej szklanki jogurtu, łyżka musztardy, 4 łyżki posiekanej natki pietruszki, cukier, sól.

Ziemniaki, marchew i seler obrać, opłukać i ugotować. W osobnych naczyniach ugotować groszek i podzielić na różyczki kalafior (wszystkie warzywa wkładać do osolonego wrzątku). Warzywa powinny być miękkie, ale jędrne. Obrane surowe cebule i jabłka pokroić w drobną kostkę, wymieszać z jogurtem, doprawić do smaku musztardą, cukrem, solą i pieprzem. Ostudzone warzywa (oprócz

groszku) dowolnie pokroić wymieszać z cebulą i jabłkami, posypać natką. Podawać do wędlin.

Zupa ze świeżych ogórków

1 długi ogórek lub dwa krótkie, 1 ząbek czosnku, 1 litra przegotowanej wody, szklanka śmietany lub jogurtu, sól, pieprz.

Ogórek zetrzeć na tartce jarzynowej lub zmiksować, dodać roztarty czosnek, wymieszać z ostudzoną wodą i śmietaną. Następnie dodać sól, pieprz, sok z cytryny, drobno posiekany szczypiorek. Podawać na zimno.

Witaminówka

Pół główki sałaty kruchej lub lodowej, 2 małe pomidory, 1 mały ogórek, cebula, 10 rzodkiewek, pół szklanki kefiru, 2 łyżki posiekanego kopru, cukier, sól.

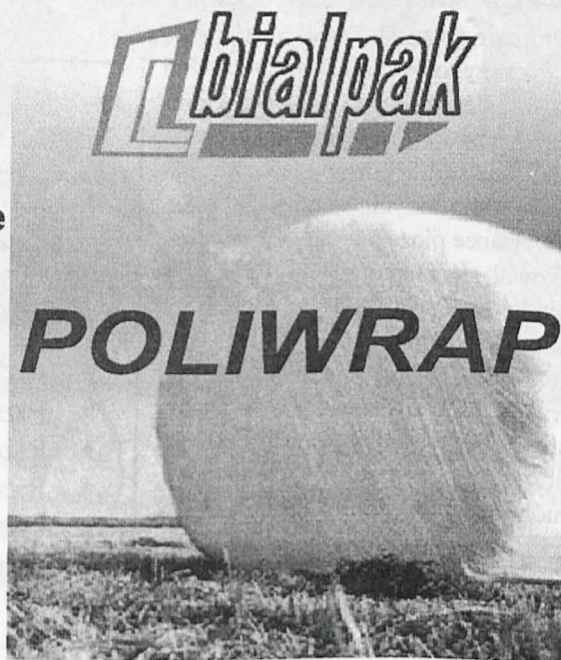
Sałatę dokładnie umyć, starannie osączyć i pokroić na kawałki. Obrane ogórki i rzodkiewki pokroić w plasterki, pomidory i cebulę-w półplasterki. Zalać kefirem, posypać koperkiem, doprawić cukrem i solą, wymieszać. Podawać do sadzonych jaj z ziemniakami.

Przepisy wybrała:
Elżbieta Oczkowska

FOLIA STRETCH DO SIANOKISZONKI

- folia trójwarstwowa
- posiada filtr UV
- doskonałe właściwości klejące
- duża wytrzymałość

BEZPOŚREDNI IMPORTER
BIALPAK
UL.SIDORSKA 2D
BIAŁA PODLASKA
TEL. 083 342-23-80

opracowała Agnieszka Sęczyk

Rolnicy z Sitnika wypełniają wnioski o dopłaty

Sitnik w gminie Biała Podlaska jest jedną z dwóch miejscowości w województwie lubelskim, wybranych do wdrażania pilotażowego programu, przygotowującego rolników do ubiegania się o dopłaty bezpośrednio. Drugą wsią uczestniczącą w programie są Strzelce w powiecie chełmskim. W całym kraju Agencja Restrukturyzacji i Modernizacji Rolnictwa obejmie swoim pilotażem 32 wsie.

29 czerwca podczas szkolenia, rozpoczynającego program, rolnicy z Sitnika i sąsiednich Łukowców mieli możliwość zapoznania się z procedurą występowania o dopłaty, a także praktycznie przećwiczyć wypełnianie wniosków.

Celem spotkania było opracowanie wniosków dla konkretnych gospodarstw. Przystępując do wypełnienia wniosku trzeba mieć wypis z rejestru gruntów, znać położenie swoich działek ewidencyjnych, a także znać powierzchnię konkretnych działek rolnych. O te dwie pierwsze informacje zadbali pracownicy Agencji, trzecią trzeba nabyć samemu poprzez dokładny pomiar powierzchni poszczególnych upraw.

Wypełnione wnioski będą następnie sprawdzane przez pracowników Biura Powiatowego Agencji. 11% złożonych wniosków zostanie skontrolowanych w terenie. W fazie pilotażu kontrola nie pociągnie za sobą żadnych sankcji, a kontrolowani rolnicy mogą z niej odnieść tylko korzyści - obmierzone dokładnie działki i wskazane ewentualne błędy. Na taką łaskawość nie można już liczyć w przyszłości. Tolerancja błędu w podanej powierzchni działek rolnych może wynosić 3%. Jeżeli

rolnik pomyli się o 3 do 20%, wówczas otrzyma dopłatę pomniejszoną o procent błędu pomnożony przez 2. Błąd w wysokości powyżej 20% powierzchni działki pozbawi całkowicie do niej dopłaty.

Pracownicy Agencji zwracali uwagę na terminowość składania wniosków. O pierwsze dopłaty możemy się ubiegać, składając wniosek do 15 maja 2004r. Jeśli się spóźnimy, ale dostarczymy wniosek do 9 czerwca, wówczas za każdy dzień zwłoki potrącony zostanie 1% należnej dopłaty. Wnioski złożone po 9 czerwca będą odrzucone.

Przy składanym po raz pierwszy wniosku o dopłaty do powierzchni użytków rolnych należy złożyć wniosek o nadanie numeru identyfikacyjnego gospodarstwa.

Prawidłowe wypełnienie wniosku oraz rzetelność zawartych w nim danych będą warunkiem uzyskania dopłat po wstąpieniu do UE.

Szansę nabycia tych umiejętności mają już teraz rolnicy z Sitnika i Łukowców, którzy na sobotnie spotkanie przybyli bardzo licznie.

Szeroko zakrojona akcja informacyjna w całym kraju, jak obiecują pracownicy Agencji, ma się rozpocząć w październiku i trwać do marca przyszłego roku. W styczniu 2004r. możemy się spodziewać ostatecznie zaakceptowanych wzorów wniosków. ■

Centrala Nasienna w Parczewie

ul. Szkolna 32
tel. (083) 354 13 28,

Oferuje do sprzedaży:

- *Pasze, koncentraty i premiksy firm: Lando O Lakes, Sano, Josera, LNB, EuRolPol, SCHAUMANN, Ekoplone, Polfarm, Polsanders, Bacutil, Unipasz, Mikita*
- *Śrutę sojową i rzepakową.*
- *Sprzet i maszyny rolnicze.*
- *Nawozy płynne i krystaliczne INTERMAG*

Agro

❖ nawadnianie

❖ ciągniki i kombajny NEW HOLLAND

❖ maszyny rolnicze znanych firm

❖ pasze, koncentraty, premiksy

❖ nawozy, środki ochrony roślin

Jasionka 103, 21-200 Parczew

tel. 355-05-22; kom. 0 604 296 337

OGŁOSZENIA OGŁOSZENIA OGŁOSZENIA

Tomasz Antoniuk

zam. Berezówka 2 gm. Zalesie

Sprzedam

łoszki hodowlane rasy pbz

tel. (083) 375-91-39

Sprzedam: siewnik zbożowy z zaprawiarką
"Poznaniak" tel. 379-50-92

opracowała Bożena Michalczuk

Sukces klubu 4 H

W dniach od 6 do 8 czerwca 2003 roku odbyła się VI Wystawa Twórców Ludowych i Rzemiosła Artystycznego pogranicza polsko-czeskiego 2003 w Prudniku woj. opolskie. Wojewódzki Ośrodek Doradztwa Rolniczego w Lublinie z siedzibą w Końskowoli Oddział Grabanów reprezentował Klub 4-H przy Zespole Szkół w Gręzówce gmina Łuków.

Wystawa odbyła się pod honorowym patronatem Marszałka Województwa Opolskiego, Konsula Generalnego Rzeczypospolitej Polskiej w Ostrawie, Konsula Generalnego Republiki Czeskiej w Katowicach. Patronat medialny sprawowały: Radio Opole S.A., "Nowa Trybuna Opolska", Opolska Redakcja TV Katowice, Tele-Info Telewizja Kablowa Prudnik, "Tygodnik Prudnicki". Przybyło 230 wystawców, twórców z wszystkich zakątków naszej polskiej ziemi, z Czech i Ukrainy. Obecne były zespoły muzyczne i wokalne, grupy artystyczne. Na leśniej wystawie można było prezentować, zobaczyć i podziwiać, co ludzie mogli wyczarować z wyobraźni, wyrzeźbić w drewnie, nama-

lować obrazy, wyhaftować piękne serwety, makaty, wyroby z lnu własnej produkcji, z metali kolorowych wykonać biżuterię, kompozycje z suchych kwiatów, palmy, plecionkarstwo, plastyka obrzędowa ze słomy, kłosów, sitowia, trzciny - można było podpatrzeć pomysły, wymienić się pracami i spotkać się z twórcami z innych regionów. Został specjalnie wydany katalog wystawców z programem, wykazem wszystkich uczestników oraz informacja o gminie Prudnik i Stowarzyszeniu Gmin Polskich Euroregionu Pradziad.

Otwierając wystawę burmistrz Zenon Kowalczyk powiedział m.in., "... że dzięki przybyłym tak licznie wystawcom są rozwijane kontakty partnerskie z miastami, współpraca na poziomie szkół, stowarzyszeń, ośrodków i klubów. Rozwijana jest współpraca na płaszczyźnie gospodarczej, wykorzystywane są środki unijne.."

Wystawie towarzyszyły pokazy umiejętności twórców rękodzieła ludowego, występy artystyczne zespołów folklorystycznych, dziecięcych i orkiestr dętych, a także konkurs na najciekawsze stoisko z nagrodami dla typujących.

Klub 4-H przy Zespole Szkół w Gręzówce gmina Łuków zaprezentował stoisko wystawowe w sposób bardzo ciekawy i interesujący region Podlasia. Na stoisku prezentowane były wyroby ze skóry, z masy solnej, haft krzyżykowy, pocztówki, pejzaże, kompozycje z suchych kwiatów, rzeźba, wyroby z brzozy. Obok stoiska prezentowały się piękne różnobarwne malwy stojące na drewnianym płótnie, na którym wisiały dzbanki. W wiklinowym koszu prezentowały się kwiaty, jak w piosence "Polskie kwiaty", "... tam właśnie teraz rozkwitły kwiaty: stokrotki, fiołki, kaczeńce i maki. Pod Polskim niebem, w szczerym polu wyrosły ojczyste kwiaty, w ich zapachu, urodzie jest Polska..."

Dużym zainteresowaniem zwiedzających cieszyły się wykonane z brzozy konie, które ciągnęły pełen wóz zboża i pachnącego siana. Młodzież prezentowała region Podlasia w pięknych strojach ludowych, które zostały za sponzorowane przez Panią Kazimierę Goławską Wójt Gminy Łuków.

Klub 4-H reprezentowali: Dawidowicz Monika, Durka Emilia, Kaniechwska Iwona, Sosnowska Ola, Turemka Jakub. Opiekunami były Pani: Ewa Grom i Urszula Pańnikowska.

Na zakończenie wystawy Burmistrz Prudnika Zenon Kowalczyk wręczył nagrody w podsumowaniu konkursu o tytuł "Najciekawsze stoisko wystawowe". Wyróżnienie w tym konkursie otrzymał również Klub 4-H przy Zespole Szkół w Gręzówce gmina Łuków - piękny Puchar i dyplom. Ponadto wszyscy wystawcy otrzymali pamiątkowe dyplomy za udział w wystawie, a wszyscy uczestnicy szereg pamiątek związanych z miastem Prudnik i Euroregionem Pradziad. Jest to kolejny sukces młodzieży szkolnej, bowiem 14 września ubiegłego roku w Radomiu klub 4-H brał udział w ogólnopolskim konkursie zorganizowanym przez Fundację Edukacyjną 4-H w Polsce i zaprezentował "Najładniejsze stoisko".

W bieżącym roku Fundacja Edukacyjna 4-H w Polsce ogłosiła konkurs "Las i My". Termin nadsyłania prac do Pleszewa upływa z dniem 30 lipca 2003r. Podsumowanie centralne konkursu odbędzie się na Ogólnopolskim Zlocie Młodzieży zrzeszonej w Klubach Edukacyjnych 4-H Pleszew 2003 w terminie 22-23.08.2003r.

PH „ARKADY”

Arkadiusz Miszczuk

Rusify 49, 21-222 Podedwórze
tel. (083) 379-51-24, kom. 608 516 126

Oferty do sprzedaży produkty firmy EKOPLON S.A.

• Koncentraty pełne - PROTAMIK	• Pasze pełnoporcjowe:
• Koncentraty 5% i 10%	▶ PRESTARTER
• Mieszanki witaminowo-mineralne	▶ STARTER
▶ FARMER	• Nawozy dolistne rolnicze
▶ EKOFOŚ	▶ EKOLIST MAKRO
▶ SORBIX	▶ EKOLIST MONO
• Prefiksy dla trzody chlewnej	▶ MIKROSOL
przeżuwaczy i drobiu:	• Nawozy ogrodnicze
▶ DYNAMIX	▶ MULTIWIT- płynne doglebowe
▶ EKOMIX	▶ MULTIWIT granulowane
▶ PREMIX 4%	doglebowe

KRZYCH i ZDZICH TERAZ POLIFOSKI®

CZY WIESZ ZDZICHU, ŻE POLICKIE **POLIFOSKI**
OTRZYMAŁY GODŁO **TERAZ POLSKA** ?

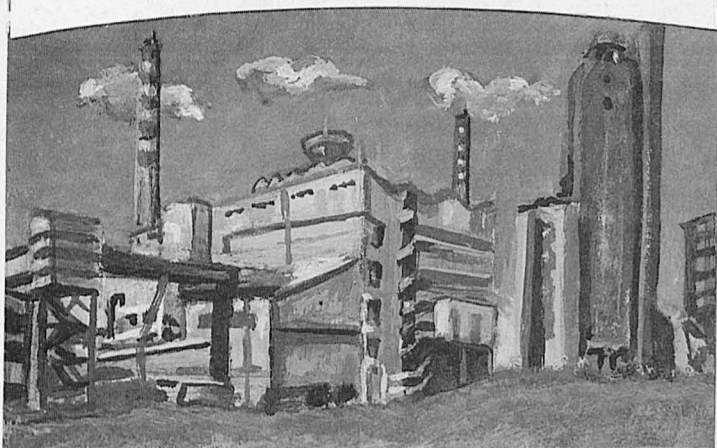
NO SŁYCHAŁEM, A ZA CO SIĘ
TO GODŁO PRYZNAJE ?

TO ZASŁUGA WIELOLETNIEJ PRACY
WYBITNYCH TECHNOLOGÓW...

...NOWOCZESNYCH I PROEKOLOGICZNYCH
INSTALACJI...

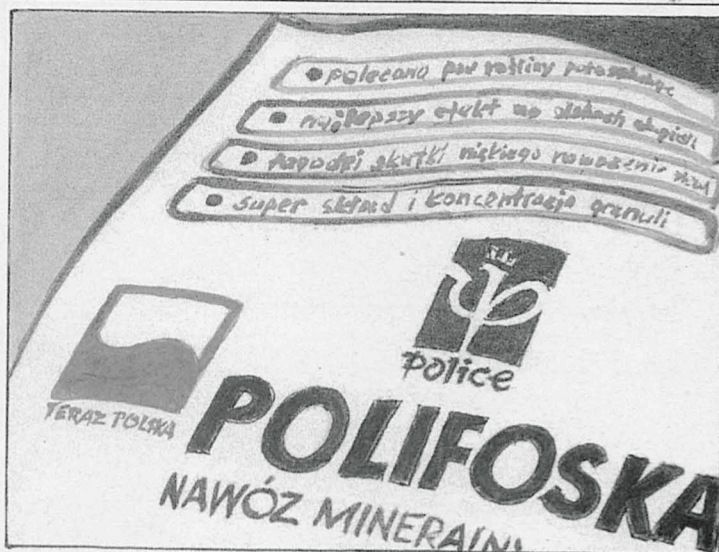

...ORAZ DOŚWIADCZONEJ KADRY
PRACOWNIKÓW

K. Toboła

W EFEKCIE UZYSKUJE SIĘ NAJLEPSZY
NAWÓZ ZASŁUGUJĄCY NA GODŁO
TERAZ POLSKA

O szczegóły pytaj w bezpłatnej
infolinii nawozowej pod numerem:

0 800 190 909

www.zchpolice.com

VI Wystawa Twórców Ludowych i Rzemiosła Artystycznego

6-8 czerwiec 2003 r.
Prudnik woj. opolskie

Stoisko wystawowe klubu 4 - H
przy Zespole Szkół w Grzędzcu
gm. Łuków

Młodzież klubu 4 H wraz z opiekunem
P. Urszulą Pańnikowską

Puchar i dyplom za "Najciekawsze stoisko
wystawowe" na VI Wystawie Twórców
Ludowych i Rzemiosła Artystycznego
pogranicza Polsko - Czeskiego

Młodzież klubu 4-H wraz
z Burmistrzem Miasta Prudnik
p. Zenonem Kowalczykiem
panią Danutą Rzeszutko
z U.M. w Prudniku oraz
opiekunem p. Ewą Grom

